

Polarizace ekonomického růstu v České republice

Ondřej Kašpar

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Ondřej KAŠPAR
Osobní číslo: M081298
Studijní program: B 6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Veřejná správa a regionální rozvoj

Téma práce: Polarizace ekonomického růstu v České republice

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Charakterizujte podstatu polarizační teorie.

II. Praktická část

- Vyberte vhodné ukazatele a regionální úroveň pro polarizační analýzu.
- Na základě zvolených ukazatelů analyzujte polarizaci ekonomického růstu v ČR.
- Vymezte póly ekonomického růstu v ČR.
- Vymezené póly klasifikujte.

Rozsah bakalářské práce: cca 40
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5.
[2] MAIER, K., ČTYROKÝ, J. Ekonomika územního rozvoje. 1. vyd. Praha: Grada, 2000. 142 s. ISBN 80-7169-644-7.
[3] WOKOUN, R. et al. Ekonomika v prostoru: svět, střední Evropa, EU, OECD, ČR. 1. vyd. Praha: Linde, 2008. 189 s. ISBN 978-80-7201-698-3.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Milan Damborský, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: 4. dubna 2011
Termín odevzdání bakalářské práce: 20. května 2011

Ve Zlíně dne 4. dubna 2011

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:
 - bez omezení;
 - pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a použité informační zdroje jsem citoval;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 19.5. 2011

Ondřej Kašpar

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutí licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem bakalářské práce je vymezit a charakterizovat póly ekonomického růstu v České republice. V teoretické části práce jsou charakterizovány jednotlivé teorie zabývající se polarizací. V praktické části je nejprve stanovena metodologie, v jejíž návaznosti je vymezena vhodná regionální úroveň. Rovněž jsou vybrány a popsány ukazatele, jejichž prostřednictvím je následně provedena analýza polarizace ekonomického růstu v České republice. Identifikované póly ekonomického růstu poté obhazuje jejich charakteristika.

Klíčová slova: region, polarizační teorie, Česká republika, pól ekonomického růstu, periferní oblast, proces suburbanizace

ABSTRACT

The goal of my bachelor thesis is to define and characterize the poles of economic growth in the Czech Republic. In the theoretical part of my thesis are characterized theories of polarization. In the practical part a methodology is established, after that is defined regional level. Indicators are also selected and characterized. Then is analysis performed and identified poles of economic growth are described.

Keywords: region, polarization theory, Czech Republic, pole of economic growth, peripheral region, suburbanization process

Tímto chci poděkovat vedoucímu Ing. Milanu Damborskému, Ph.D. za cenné rady a připomínky poskytnuté během zpracování mé bakalářské práce.

Dále bych rád poděkoval své sestře za pomoc, kterou mi poskytla při korekci textu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 POLARIZAČNÍ TEORIE	12
1.1 TEORIE RŮSTOVÝCH PÓLŮ	12
1.2 TEORIE RŮSTOVÝCH CENTER A RŮSTOVÝCH OS.....	13
1.3 TEORIE KUMULOVANÝCH PŘÍČIN.....	14
1.4 TEORIE NEROVNOMĚRNÉHO ROZVOJE	15
1.5 FRANCOUZSKO – BELGICKÁ ŠKOLA POLARIZACE	15
1.6 OBECNÁ TEORIE POLARIZOVANÉHO ROZVOJE	16
II PRAKTICKÁ ČÁST	19
2 STANOVENÍ METODOLOGIE.....	20
3 VYMEZENÍ UKAZATELŮ NA ÚROVNÍ KRAJŮ ČR	21
3.1 CELKOVÝ PŘÍRŮSTEK OBYVATELSTVA NA 1000 OBYVATEL	21
3.2 MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI.....	22
3.3 POČET UCHAZEČŮ NA 1 VOLNÉ PRACOVNÍ MÍSTO	24
3.4 NEZAMĚSTNANÍ VÍCE JAK 12 MĚSÍCŮ NA CELKOVÝ POČET UCHAZEČŮ	25
3.5 POČET DOKONČENÝCH BYTŮ NA 1000 OBYVATEL.....	27
3.6 POČET REGISTROVANÝCH SUBJEKTŮ NA 1000 OBYVATEL	28
3.7 POČET REGISTROVANÝCH SUBJEKTŮ S 1000 ZAMĚSTNANCI NA 10000 OBYVATEL	30
3.8 PRŮMĚRNÁ MĚSÍČNÍ HRUBÁ MZDA	31
3.9 PRŮMĚRNÁ MĚSÍČNÍ HRUBÁ MZDA V PRŮMYSLU	32
3.10 POČET MOTOROVÝCH VOZIDEL NA OBYVATELE	34
3.11 POČET ZAMĚSTNANCŮ V OBLASTI VÝZKUMU NA 1000 EKONOMICKY AKTIVNÍCH OBYVATEL.....	35
4 MULTIFAKTOROVÁ ANALÝZA POLARIZACE NA ÚROVNI KRAJŮ ČR.....	38
4.1 VÝPOČET HODNOT.....	39
4.2 VÝPOČET VAH.....	40
4.3 VÝPOČET POŘADÍ	41
4.3.1 Vymezení pólů ekonomického růstu	42
5 MULTIFAKTOROVÁ ANALÝZA POLARIZACE NA ÚROVNI OKRESŮ ČR.....	45
5.1 VÝPOČET HODNOT.....	47
5.2 VÝPOČET VAH.....	48
5.3 VÝPOČET POŘADÍ	48
5.3.1 Stanovení pořadí pólů ekonomického růstu v identifikovaných krajích	49
6 CHARAKTERISTIKA PÓLŮ EKONOMICKÉHO RŮSTU V ČESKÉ REPUBLICCE	53

6.1	PRAHA – VÝCHOD.....	53
6.2	HLAVNÍ MĚSTO PRAHA.....	54
6.3	MLADÁ BOLESLAV.....	55
6.4	PLZEŇ – MĚSTO.....	57
6.5	PRAHA – ZÁPAD.....	58
	ZÁVĚR.....	60
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	62
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	66
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	67
	SEZNAM TABULEK.....	68
	SEZNAM GRAFŮ.....	69
	SEZNAM PŘÍLOH.....	70

ÚVOD

Z celosvětového hlediska je ekonomická úroveň i bohatství, které ekonomika přináší, rozděleny nerovnoměrně. Nejedná se však o úkaz, který je pouze porovnatelný mezi jednotlivými zeměmi. Velké disparity neboli rozdíly nejen v ekonomice lze vnímat v jednotlivých zemích na úrovni jejich územních, statistických jednotek i v rámci nich. O potlačení nebo ovládnutí tohoto socio-ekonomického jevu a především důsledků z nich plynoucích se jednotlivé země snaží od nepaměti. Přesto k významnému pokroku v této oblasti dochází až ve 30. letech 20. století vznikem a zavedením regionální politiky. V důsledku této události vzniká velké množství regionálních teorií a v 50. letech 20. století tak vznikají teorie zabývající se polarizací. [1]

Jednotlivými teoriemi, které pojednávají o názorech a pojetí polarizace se zabývá teoretická část práce. V práci tak není charakterizována pouze klíčová teorie F. Perrouxe, ale i například Boudevillova teorie růstových center a růstových os nebo třeba obecná teorie polarizovaného rozvoje Johna Friedmanna.

Stejně jako v době vzniku těchto teorií, tak i v současnosti je pro většinu vyspělých i rozvojových zemí vysoká úroveň nerovností mezi regiony nežádoucí. Proto se jednotlivé země snaží prostřednictvím různých opatření tyto rozdíly potlačit. Pro správné využití těchto prostředků je však nejprve nutné identifikovat regiony, které tuto pomoc potřebují či nikoliv, protože každý region se vyznačuje odlišnou strukturou svých faktorů, které území charakterizují. Této identifikaci se věnuje praktická část této práce.

V praktické části bakalářské práce je popsána samotná polarizace ekonomického růstu v České republice. V rámci metodologie jsou charakterizovány jednotlivé ukazatele, s jejichž prostřednictvím jsou zjištěny výsledky polarizace a také vymezeny regionální úrovně, na jejichž úrovni je analýza provedena. Poněvadž je však Česká republika z územního hlediska značně členitá, je analýza zkoumající výskyt jednotlivých pólů provedena ve dvou regionálních rovinách – na úrovni krajské i okresní. Dále jsou v práci přiblíženy použité metody a postupy vedoucí ke zjištění polarizace. V konečné části práce je provedena samotná analýza následovaná charakteristikou identifikovaných pólů ekonomického růstu.

Cílem bakalářské práce je na základě analýzy vymezit a charakterizovat jednotlivé póly ekonomického růstu v České republice.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POLARIZAČNÍ TEORIE

Jádrem polarizačních teorií je teorie růstových pólů, jejíž představitelem je obecně jmenován F. Perroux. Teorie se od předešlých myšlenek v regionálním rozvoji liší tím, že v dřívějších modelech rozvoje bylo počítáno s naprosto stejnými podmínkami po celém území. Tyto podmínky vedly k optickému rovnovážnému růstu. Základem teorie růstových pólů je však idea, že rovnoměrný rozvoj a hospodářský růst není v praxi možný. [2]

Znaky polarizačních teorií: [3]

- výrobní faktory jsou heterogenní a alespoň částečně imobilní tzn., že nemohou být dokonale substituční a proto ani nemůže docházet k úplnému vyrovnání cen výrobních faktorů,
- trhy se nevyznačují dokonalou konkurencí ale monopoly, oligopoly a externalitami,
- informace především o technických a organizačních novinkách nejsou automaticky dostupné, ale rozšiřují se v prostoru a prostřednictvím hospodářského systému.

1.1 Teorie růstových pólů

Perrouxova teorie vychází z kombinace dvou základních teoretických prvků. Prvním prvkem je statistická teorie vzájemné závislosti průmyslu. Perroux v této oblasti také navazuje na práci Wassily Leontiefa (1905-1999), který se zaměřil na analýzu vnitřních vzájemných závislostí ekonomického systému s pomocí svých tabulek vstupů a výstupů. Druhým prvkem je dynamická Schumpeterova teorie rozvoje založená na inovacích. [2]

Perroux ve své klíčové práci chápe póly růstu i prostor velice abstraktně, spíše jako sféry vlivu v ekonomice a rozlišuje zejména hnací a hnaná odvětví. Hnací odvětví (propulsive industries) definoval jako rychle se rozvíjející odvětví, kterému dominují velké, neustále inovující firmy vysílající silné rozvojové impulsy do svého okolí. Vliv těchto impulzů není jen pozitivní, ale i negativní Hnaná odvětví lze tedy oproti tomu chápat jako kladně ovlivněná odvětví, která těží z úspěchu firem v hnacím odvětví a rostou také rychleji než jiné srovnatelné firmy. [2], [3]

Dle Perrouxe se však nejedná o proces lokalizovaný v rámci jednoho regionu, ale o proces týkající se i dalších regionů v okolí. Byly tak odvozeny pojmy hnací oblast, což je region v němž se soustředí více pólů rozvoje, tedy hnacích odvětví a hnaná oblast, v nichž jsou soustředěny dodavatelské vstupy (např.: materiál, polotovary a lidské zdroje) nutné pro

pokrytí potřeb hnací oblasti. Tento vztah mezi dvěma druhy regionů nazýváme polarizací. [1], [2]

Rozeznáváme čtyři základní typy polarizace: [4]

- 1) Polarizaci technologickou a technickou, založenou na koncentraci nové etniky a technologie v pólech růstu,
- 2) Polarizaci důchodovou, příjmovou, při které pól rozvoje působí ke koncentraci a růstu příjmů v důsledku rozšiřování služeb a tedy se opírá o vyvolanou poptávku a z ní plynoucí zisk,
- 3) Polarizaci psychologickou, založenou na optimistické anticipaci budoucí poptávky v hnané oblasti
- 4) Polarizaci geografickou, spočívající na koncentraci ekonomické aktivity v určitém geograficky vymezeném území.

Regionální aspekt této teorie byl později rozpracován dalšími autory a to často s využitím analogie s analýzami (tabulkami) input-output, neboli vstup - výstup. [2]

1.2 Teorie růstových center a růstových os

V návaznosti na Perrouxe přišel J. Boudeville s myšlenkou propojit teorii růstových pólů s teorií centrálních míst, aby bylo možno teorii aplikovat v regionálním měřítku. S hlavními znaky Perrouxovy teorie Boudville souhlasí, avšak upravuje důsledky růstového pólu pro okolí hnacího odvětví. Na rozdíl od původní teorie Boudville více vyzdvihuje místní, geograficko-lokalizační hledisko nad hlediskem odvětvovým. Poukazuje tedy na to, že hnací odvětví převážně ovlivňují většinu všech firem v regionu, tedy nejbližší okolí růstového centra. Boudville rozlišuje dva příznivé efekty vedoucí k rozvoji center růstu. Jedná se o vnitřní úspory, které vedou k šetření v rámci hospodářské jednotky (úspory z rozsahu, inovace v oblasti organizace, procesu výroby nebo samotného výrobku) a vnější úspory (využívání společné infrastruktury, společného trhu práce zařízení, služeb apod.) vedoucí k redukci nákladů a tím rozšíření možností růstu do dalších odvětví. Perroux však spíše věřil, že hranice regionu a tedy i vzdálenost mají pouze malý vliv na jeden konkrétní region kvůli dodavatelsko-odběratelským vazbám s jinými regiony. [2], [4]

V době vzniku teorie růstových center byla snaha v západních zemích aplikovat tuto teorii v praxi. Poněvadž v polovině 20. Století byly za hnací odvětví považovány automobilový průmysl, ocelářství a chemie, snažily se tehdejší vlády umisťovat tato důležitá odvětví do

zaostalých regionů. Bohužel výsledky však nebyly dobré. Ukázalo se, že umělé vytvoření růstového pólu nezaručí stejné vlastnosti jako u pólů přirozených. Také bylo jasné, že nějaké výraznější výsledky se u takto vytvořených pólů neprojeví ihned, nýbrž bude tento proces trvat celá desetiletí, než se dodatečně vytvoří v dostatečné úrovni zázemí, které u přirozených center růstu bylo příčinou vzniku hnacího odvětví. Na tuto možnost upozornil Richardson (1979), ale podle současných poznatků je zřejmé, že ani po 30 a více letech nejsou výsledky aplikace teorie nijak přesvědčivé. Nelze však celou myšlenku aplikace teorie hodnotit negativně, poněvadž ve své době byla považována za univerzální řešení regionálních problémů a byla tak často aplikována bez důkladnější analýzy nebo s přehnaně velkým očekáváním. [2]

Z následné analýzy se tedy ukázalo, že kromě pouhé alokace dynamického odvětví, je nutno změnit také celé sociální a ekonomické prostředí regionu, což je nejen velmi obtížné ale i nákladné. Kromě rozdílů ve vlastnostech mezi umělým a přirozeným růstovým centrem se aplikace také nezdařila kvůli přecenění regionálního multiplikátoru, dodavatelských nákladů a podcenění role inovací. [2]

1.3 Teorie kumulovaných příčin

Podle autora teorie Gunnara Myrdala, nedochází ve světě ke stabilizaci celého ekonomického systému, ale naopak ke zvětšování rozdílů. Tento názor zdůvodňuje pomocí dvou typů efektů, které vzájemně působí mezi dvěma regiony. Prvními z těchto efektů jsou tzv. spread efekty, které jsou pozitivní a vedou k vyrovnávání regionálních rozdílů. Existují však i tzv. back-wash efekty, které jsou negativní a působí opačným směrem, to znamená, že zvyšují regionální rozdíly. Podle Myrdala jmenované back-wash efekty převažují a zvyšují rozdíly mezi bohatými a zaostávajícími státy. [3], [4]

Vývoj meziregionálních rozdílů probíhá ve třech fázích: [2], [4]

- 1) v počáteční fázi dochází k selekci, k přirozenému výběru na trzích, které rozliší úspěšné ekonomické subjekty od neúspěšných,
- 2) druhá fáze se nazývá expanze úspěšných, v této fázi dochází k rozvoji úspěšných subjektů, protože se snaží ze svého úspěchu využít maximum,
- 3) poslední fáze, difuze/integrace, je obdobím, kdy dochází k zdánlivému vyrovnávání rozdílů mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi. Úspěšné podniky například přemístí svou továrnu do zaostalejších regionů aby získali levnou pracovní sílu. Pro

rozvojovou zemi tak z této lokalizace plyne užitek, avšak podle Myrdala je množství užitku mnohem nižší než jaké plyne vyspělé zemi, z které podnik vzešel.

Z tohoto důvodu nastávají ve světě tři skutečnosti, z kterých teorie vychází: [4]

- 1) na světě existuje malá skupina bohatých států a mnohem více extrémně chudých států,
- 2) bohaté země pokračují v růstu, zatímco chudé země stagnují,
- 3) z globálního hlediska se rozdíly mezi bohatými a chudými zeměmi stále zvyšují.

1.4 Teorie nerovnoměrného rozvoje

Ekonom Albert Hirschman, zkonstruoval svou teorii spíše na základě praktických zkušeností, než na základě teoretických poznatků. Teorie se částečně podobá teorii kumulovaného rozvoje, avšak Albert Hirschman je mnohem optimističtější a předpokládá, že pozitivní trickle-down efekty převládají nad negativními efekty. Negativní efekty nazývá ve své teorii polarizačními efekty. [2], [4]

Rozvojovým zemím Hirschman doporučuje, aby vybudovali několik tzv. ostrůvků moderní ekonomiky, které by vznikly na základě podpory jednotlivých států. Úkolem těchto států by bylo, aby zajistily kupříkladu vhodnou infrastrukturu, která by umožnila vznik výše jmenovaných center. Státy by se měli tudíž nejprve snažit o rozvoj těchto silných center a až později se zabývat rozvojem na periferiích. Nevětším negativním rizikem je podle autora to, že může docházet k značné migraci kvalifikované pracovní síly ze zaostávajících regionů, což by již tak zaostalé regiony ještě více oslabovalo. Může však dojít i k horší situaci v případě, že nejvíce kvalifikovaná síla z „ostrůvků moderní ekonomiky“ začne hromadně migrovat do bohatších zemí. [4]

Hirschman však situaci obhájí optimistickým přesvědčením, že pozitivní mechanismy časem převládají. V případě, že se tomu tak nestane, měl by do nastalé situace zasáhnout stát. [4]

1.5 Francouzsko – belgická škola polarizace

Polarizační teorii dále rozvíjela za pomoci J. Boudvilla francouzsko-belgická škola. Za centrum růstu považuje středisko (město, aglomeraci), které díky poptávce po činnostech integruje okolní území a obyvatele. Ekonomický růst a rozvoj (vyjádřený např. jako růst zaměstnanosti a ekonomické síly) zvyšuje poptávku a ta dále zvyšuje růst centra, které

ovládá stále větší část hospodářského prostoru regionu (zejména těch částí regionu, které jsou dobře napojeny na centrum růstu). Z těchto dobře dopravně napojených částí přichází do centra kvalifikovaná pracovní síla a kapitál uplatňující se v centru růstu. Město se za plnění těchto podmínek v dlouhodobém horizontu často mění na aglomeraci nebo v případě existence blízkých sesterských hnacích center růstu v konurbaci. [3]

Tato škola má přímé důsledky pro prostorové plánování. Aby mohlo město odevzdávat růstové impulsy do okolí, a tak plnilo hnací funkci, musí se začlenit do funkčně propojeného sídelního systému, protože růstové impulsy se v prostoru nešíří souvisle. [3]

1.6 Obecná teorie polarizovaného rozvoje

Na Perrouxovu teorii navázal také John Friedmann. Místo původního Perrouxova rozdělení regionů na hnací a hnané, zavedl a definoval pojem jádro-periferie. Teorie je v rámci polarizace převratná zejména tím, že Friedmann se nezabývá rozvojem jako pouhými změnami výše ekonomických ukazatelů ale chápe rozvoj také ve smyslu politickém, kulturním, společenském, geografickém. [2], [4]

Jádrem se rozumí region, který je značně závislý na jiných, převážně periferních oblastech z důvodu čerpání výrobních zdrojů. Periferní oblastí je region, který na první pohled trpí pod pozitivy jádra. [2]

Posilování ekonomické převahy jádra nad periferií se uskutečňuje pomocí několika typů efektů: [4]

- 1) Efekt dominance – oslabování periferie prostřednictvím negativní zpětné vazby (odliv kapitálu, přírodních i lidských zdrojů),
- 2) Informační efekt – vysoký potenciál pro výměnu informací a další interakce v jádru, díky koncentraci obyvatelstva, výroby a vysokých příjmů v jádrech,
- 3) Psychologický efekt – viditelnější příležitosti pro inovace a vytváření očekávání dalších inovací v jádru,
- 4) Modernizační efekt – transformace stávajících sociálních hodnot, chování a institucí ve směru snadnějšího přijímání změn a inovací,
- 5) Efekt vazeb – tendence inovací plodit další inovace, např. v návazných odvětvích,
- 6) Výrobní efekt – struktura ekonomických vztahů výhodná pro inovující subjekty (např. využití dočasné monopolní pozice, specializace, dosahování vnějších úspor).

Jádro se však přirozeně snaží přes všechnu svou převahu vylepšit situaci periferního regionu za pomoci pozitivního vlivu (tzv. spread efektů). Jedná se o efekty, které jsou vzájemně prospěšné oběma regionům. Postupem času, se z takto opečovávaného regionu může stát další jádro. Jedná se o pozitivní situaci, poněvadž dvě jádra podobná si strukturou, velikostí jsou si často prospěšná. Friedmann předpokládá, že vzájemné vztahy dvou jader přibližně stejné úrovně budou poměrně intenzivní a více vyrovnané, než v případě jádro-periferie. Může však i nastat situace, kdy původní jádro začne upadat v důsledku vyčerpání zdrojů nebo negativních sociálních změn. Časem se tak bývalý bohatý jádrový, nyní upadající region může stát oproti vzkvétajícímu novému jádru periferiem. [2]

Friedmann rozdělil vývoj prostorové ekonomiky z časového hlediska do čtyřech fází: [4]

- 1) Preindustriální společnost, jen s ostrůvky ekonomických aktivit
- 2) Jádro-periferie
- 3) Disperze ekonomické aktivity a do jisté míry i řídicích funkcí do periferie
- 4) Integrovaná ekonomika, kdy převládají vztahy vzájemné závislosti mezi již víceméně rozvinutými oblastmi

Z prostorového hlediska lze rozlišovat podoblasti tvořící polarizovanou oblast: [4]

- 1) Jádro (rozvojové středisko, rozvojový pól) – počet přistěhovalých je zde vyšší než počet vystěhovalých
- 2) Rozvojové oblasti přechodu – osídlená území s předpokladem dalšího hospodářského růstu; podobně jako u jádra, i zde je počet přistěhovalých vyšší než počet vystěhovalých
- 3) Upadající oblasti – staré (v minulosti rozvojové) zemědělské i průmyslové oblasti, které se nacházejí v oblasti hospodářské stagnace či dokonce úpadku; jejich vlastní zdroje neumožňují zrychlení hospodářského vývoje, počet vystěhovalých významně převyšuje počet přistěhovalých,
- 4) Pomezí přírodních zdrojů – oblasti nového osídlení, ve kterém hospodářský rozvoj teprve začíná; podnětem rozvoje buď rozvoj zemědělské výroby, nebo těžba surovin; pro tuto oblast jsou charakteristická malá města a počet přistěhovalých je vyšší než počet vystěhovalých.

- 5) Oblasti speciálních problémů – mohou být oblasti národnostních menšin, oblasti významné pro cestovní ruch apod.

Rozvoj a růst, by měl být z důvodů vyváženého rozvoje v rámci regionální politiky uměle urychlen. Podle Friedmenna by se tak mělo stát pomocí vytvoření systému městských regionů, které by využívali své místní lokalizační výhody ke vzniku rovnovážného systému vůči jádrům. K tvorbě městských regionů dochází přirozeně během procesu suburbanizace, kdy zlepšování dopravních podmínek a rostoucí mobilita společně se snahou lidí zvyšovat svůj prostorový komfort vyvolává růst zastavěného území kolem městských jader. V praxi se do těchto okrajů měst se celá desetiletí přesouvalo hlavně bydlení, ale vysoká cena pozemků, špatné dopravní situace v centrech vytlačily do okrajových částí města i výrobu, kancelářská, komerční i další pracoviště. Z regionů, které obsahují výše jmenovanou infrastrukturu se tak mohou stát nová centra, nebo rozvojová jádra. [2], [5]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2 STANOVENÍ METODOLOGIE

Nezbytnou součástí každé analýzy je stanovení správné metodologie, která obecně i cíleně popisuje a řadí jednotlivé postupy vedoucí k výsledku.

Pro vymezení pólů růstu je prvním důležitým krokem stanovení odpovídající regionální úrovně, která smysluplně rozdělí řešené území na menší regiony. V rámci obsáhlosti své práce, kterou vymezení polarizace ekonomického růstu v celé České republice nabízí, jsou jako základními jednotkami analýzy stanoveny kraje (NUTS 3), viz. Příloha I.

Z důvodů velké rozlohy jednotlivých krajů, a tak i vysoké obecnosti, neprůkaznosti analýzy je však nutné upřesnit umístění jednotlivých pólů růstu. Proto se uvnitř krajů s nejlepšími zjištěnými výsledky provede analýza na stupni okresů, neboli LAU 1, viz. Příloha II.

Stejně důležité jako definování úrovně regionu je také výběr vhodných ukazatelů, které musí splňovat určitá kritéria. Jedním z těchto kritérií je čas. Ten aby se zabránilo dezinterpretování výsledků, musí být v rámci každého z ukazatelů datován ke stejnému datu statistických údajů. Druh faktoru by měl být také účelný k povaze analýzy. Dále by měl být ukazatel upraven tak, aby nezkracoval získané údaje. Tím je kupříkladu myšleno převedení statistických, absolutních, hodnot na poměrové, kvalitativní ukazatele, aby se co nejvíce eliminovalo zvýhodnění plynoucí z velikosti krajů.

Samotný výpočetní postup se bude v práci skládat z přepočtu ukazatele vůči nejlepšímu území, aby se dosáhlo získání porovnatelných normovaných hodnot potřebných k dalším výpočtům. Poté se pomocí metody párového srovnání stanoví důležitost každého z ukazatelů. Získané hodnoty z uvedených propočtů poslouží jako mezivýsledky k závěrečnému výpočtu pořadí krajů, tedy určení pólů ekonomického růstu.

Po stanovení pólů růstu na úrovni krajů, budou kraje s nejlepšími výsledky podrobněji analyzovány stejným způsobem, za použití podobných ukazatelů na úrovni okresů.

Zjištěné výsledky analýzy budou vysvětleny, zdůvodněny. Identifikované póly růstu rovněž blíže charakterizovány.

3 VYMEZENÍ UKAZATELŮ NA ÚROVNÍ KRAJŮ ČR

3.1 Celkový přírůstek obyvatelstva na 1000 obyvatel

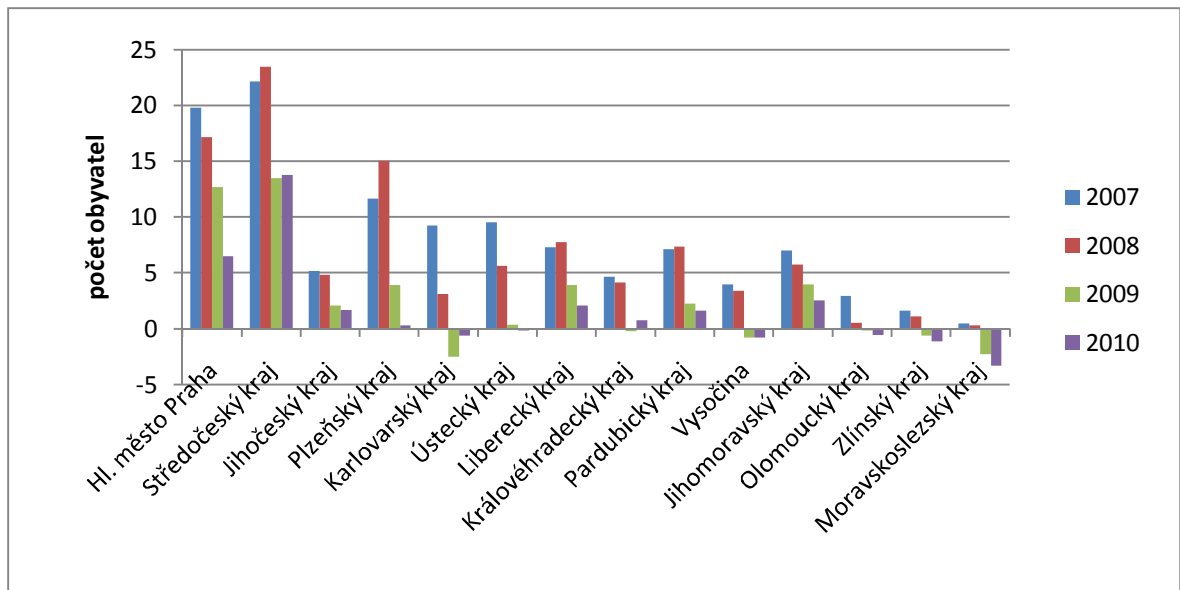
Celkový přírůstek obyvatelstva zobrazuje, zda na vymezeném území dochází k přírůstku nebo úbytku populace. Ukazatel se skládá ze součtu přirozené přírůstku, úbytku obyvatelstva a migračního salda nebo deficitu. Kvůli účelům analýzy byla původní data stejně jako v mnoha dalších ukazatelích přepočtena tak, aby se získal kvalitativní ukazatel, který zohledňuje počet obyvatel v jednotlivých krajích.

	2007	2008	2009	2010
Hl. město Praha	19,7765	17,1212	12,6619	6,4686
Středočeský kraj	22,1105	23,4535	13,5002	13,7908
Jihočeský kraj	5,1448	4,8151	2,0623	1,6643
Plzeňský kraj	11,6509	15,0151	3,9100	0,3182
Karlovarský kraj	9,2601	3,0934	-2,4932	-0,6245
Ústecký kraj	9,5226	5,6359	0,3671	-0,1830
Liberecký kraj	7,3142	7,7219	3,8768	2,0798
Královéhradecký kraj	4,6522	4,1622	-0,2128	0,7228
Pardubický kraj	7,1353	7,3469	2,2156	1,6172
Vysočina	3,9558	3,3643	-0,8136	-0,8220
Jihomoravský kraj	6,9888	5,7639	3,9611	2,5514
Olomoucký kraj	2,9558	0,5388	-0,1495	-0,5610
Zlínský kraj	1,5928	1,0686	-0,6260	-1,1535
Moravskoslezský kraj	0,4856	0,2863	-2,3105	-3,3405

Tabulka 1: Vývoj celkového přírůstku obyvatelstva v krajích ČR na 1000 obyvatel. Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

Na celém území ČR dochází zejména v posledních dvou letech k trvalému snižování přírůstku obyvatelstva. Tento úbytek lze vysvětlit především odezníváním tzv. „baby boomu“, jenž probíhal v minulých letech.

Pouze u Středočeského, Karlovarského a Královéhradeckého kraje lze rozpoznat mírné zvýšení přírůstku oproti předešlému roku 2009. Přírůstek Karlovarského kraje, stejně jako Olomouckého, Zlínského, Moravskoslezského kraje a kraje Vysočiny se nachází v deficitních hodnotách. Situace je způsobena silnou migrací obyvatelstva do bohatších regionů, zejména z důvodu lepších pracovních a platových podmínek.

Graf 1: Vývoj celkového přírůstku obyvatelstva v krajích ČR na 1000 obyvatel. [Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování]

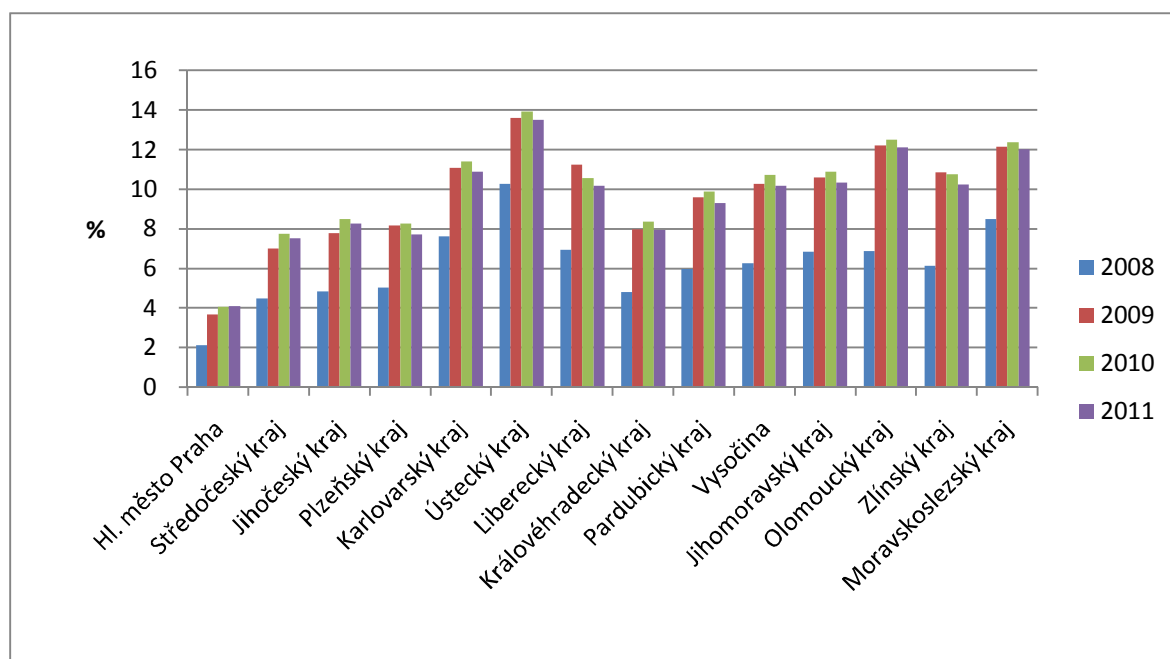
Nejvyšší průměrný úbytek je zaznamenán v Moravskoslezském kraji (úbytek 3,34 osob na 1000 obyvatel), oproti němu lze nejvyšší přírůstek obyvatelstva samozřejmě nalézt v kraji Středočeském s hodnotou 13,79 osob na 1000 obyvatel, který se u nás řadí mezi nejbohatší regiony. Rozdíly mezi hodnotami jsou v jednotlivých krajích velmi rozdílné a dosahují tak, až pětinasobku zmiňovaného nejnižšího údaje.

3.2 Míra nezaměstnanosti

Zobrazuje procentuálně počet nezaměstnaných v poměru s celkovým aktivním obyvatelstvem. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo je takové obyvatelstvo, které vykonává nějaké zaměstnání.

	2008	2009	2010	2011
Hl. město Praha	2,14	3,66	4,07	4,08
Středočeský kraj	4,47	7,01	7,73	7,52
Jihočeský kraj	4,83	7,78	8,50	8,27
Plzeňský kraj	5,03	8,16	8,25	7,71
Karlovarský kraj	7,62	11,07	11,39	10,87
Ústecký kraj	10,26	13,61	13,9	13,50
Liberecký kraj	6,95	11,24	10,54	10,17
Královéhradecký kraj	4,81	7,97	8,37	7,93
Pardubický kraj	5,95	9,58	9,87	9,28
Vysočina	6,27	10,25	10,73	10,17
Jihomoravský kraj	6,83	10,59	10,87	10,32
Olomoucký kraj	6,87	12,19	12,48	12,1
Zlínský kraj	6,13	10,83	10,74	10,22
Moravskoslezský kraj	8,49	12,14	12,36	12,00

Tabulka 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v % v krajích ČR, nejaktuálnější data za rok 2011 jsou platná k 31.3. Zdroj: [6], vlastní zpracování.

Graf 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v % v krajích ČR, nejaktuálnější data za rok 2011 jsou platná k 31.3. Zdroj: vlastní zpracování.

Míra nezaměstnanosti se stále po ekonomické krizi v roce 2008 v celé ČR nachází ve vysokých hodnotách. Výše nezaměstnanosti je v rámci všech krajů téměř na dvojnásobné úrovni než v době před ekonomickou krizí, včetně Hl. města Prahy, která drží tradiční nej-

nižší nezaměstnanost. I když nezaměstnanost stoupla v důsledku krize po celém území v přibližně stejné míře, existují v ČR velké rozdíly.

Nejvyšší nezaměstnanost se nachází v ČR v Ústeckém kraji (13,5%), což představuje téměř o 9,5% procentního bodu vyšší nezaměstnanost než jaká je v Hl. městě Praze. Ústecký kraj má však dlouhodobé problémy s vysokou nezaměstnaností také kvůli restrukturalizaci hospodářství, stejně jako Moravskoslezský i Olomoucký kraj.

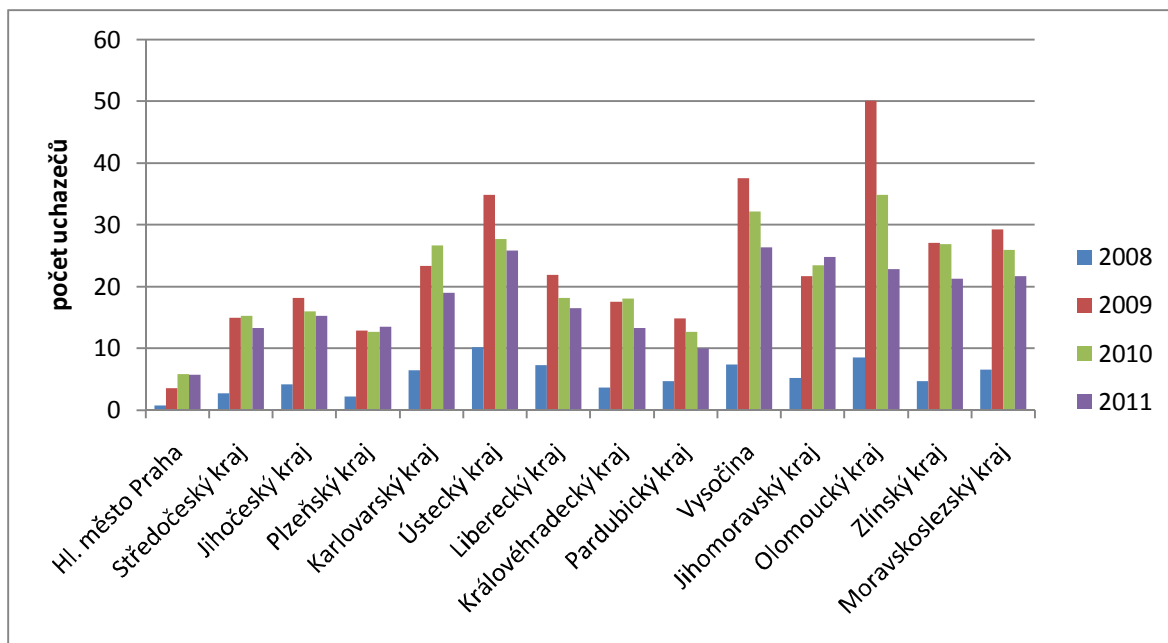
3.3 Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo

Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo znázorňuje skutečný počet registrovaných nezmístěných uchazečů o zaměstnání vůči nahlášeným volným pracovním pozicím.

	2008	2009	2010	2011
Hl. město Praha	0,70	3,51	5,82	5,70
Středočeský kraj	2,74	14,91	15,20	13,30
Jihočeský kraj	4,18	18,16	15,97	15,30
Plzeňský kraj	2,22	12,90	12,62	13,50
Karlovarský kraj	6,44	23,30	26,63	19,00
Ústecký kraj	10,18	34,85	27,68	25,80
Liberecký kraj	7,29	21,88	18,10	16,50
Královéhradecký kraj	3,63	17,53	18,08	13,30
Pardubický kraj	4,65	14,79	12,64	10,00
Vysočina	7,40	37,49	32,11	26,30
Jihomoravský kraj	5,22	21,69	23,47	24,80
Olomoucký kraj	8,54	50,05	34,81	22,80
Zlínský kraj	4,69	27,03	26,82	21,30
Moravskoslezský kraj	6,53	29,24	25,94	21,70

Tabulka 3: Vývoj počtu uchazečů na 1 pracovní pozici v krajích ČR, nejaktuálnější data za rok 2011 jsou platná k 31.3. Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

Vyvozením si z uvedených dat lze poznat, že ihned v důsledku krize zvýšený počet nových nezaměstnaných uchazečů zvýšil poměr uchazeče k volnému pracovnímu místu. To vyústilo až k tak rekordní situaci v Olomouckém kraji, kdy se v roce 2009 průměrně o jedno volné pracovní místo ucházelo až 40 potenciálních uchazečů. V současnosti se téměř ve všech krajích ČR počet nezaměstnaných obyvatel snižuje oproti počtu volných pracovních pozic, kterých nabývá. Vyjimku tvoří pouze Plzeňský a Jihomoravský kraj, u nichž je zaznamenán mírný pokles pracovních pozic k počtu uchazečů.

Graf 3: Vývoj počtu uchazečů na 1 pracovní pozici v krajích ČR, nejaktuálnější data v roce 2011 jsou platná k 31.3. Zdroj: vlastní zpracování.

Nejpříznivější situace na trhu práce panuje v Hl. městě Praze, kde o jednu pracovní pozici „bojuje“ v posledním roce necelých šest uchazečů. Vážná situace však i po značném zlepšení přetrvává v kraji Vysočina, kde se v průměru o jedno volné pracovní místo uchází více než 26 uchazečů.

3.4 Nezaměstnaní více jak 12 měsíců na celkový počet uchazečů

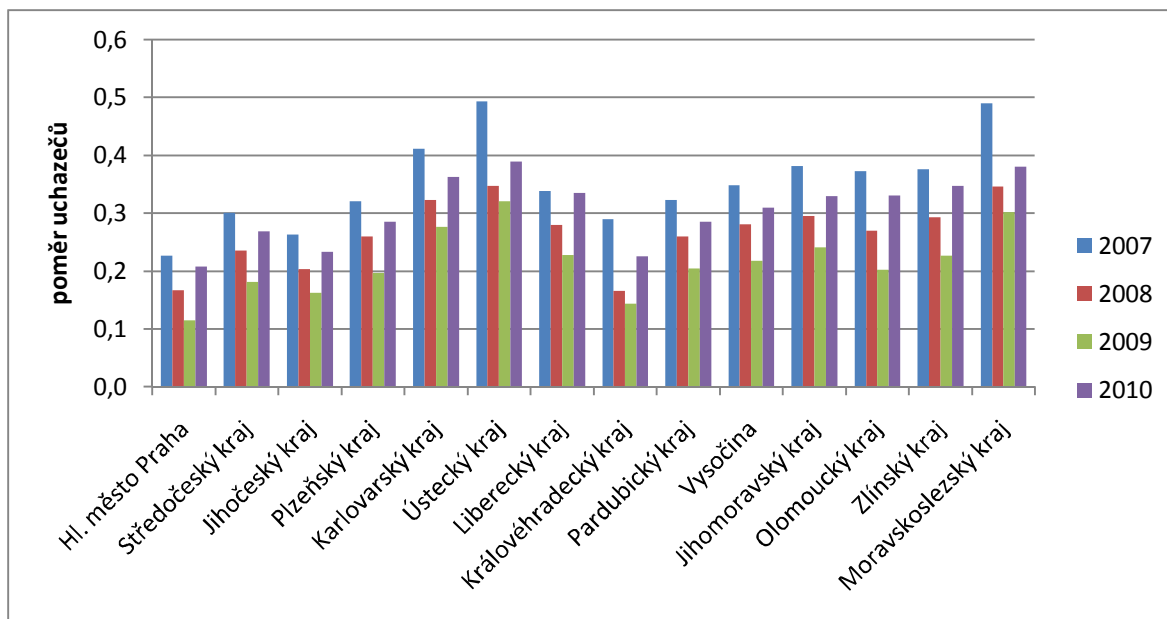
Jedná se o ukazatel, jež je podílem počtu registrovaných uchazečů, kteří jsou nezaměstnaní déle než 12 měsíců a celkového registrovaného počtu uchazečů, kteří se uchází o pracovní pozici.

	2007	2008	2009	2010
Hl. město Praha	0,2271	0,1669	0,1153	0,2075
Středočeský kraj	0,3008	0,2352	0,1812	0,2683
Jihočeský kraj	0,2633	0,2028	0,1629	0,2333
Plzeňský kraj	0,3205	0,2598	0,1963	0,2851
Karlovarský kraj	0,4111	0,3222	0,2761	0,3629
Ústecký kraj	0,4934	0,3474	0,3207	0,3893
Liberecký kraj	0,3383	0,2801	0,2281	0,3349
Královéhradecký kraj	0,2897	0,1653	0,1439	0,2252
Pardubický kraj	0,3222	0,2601	0,2047	0,2848
Vysočina	0,3485	0,2808	0,2175	0,3096
Jihomoravský kraj	0,3818	0,2947	0,2413	0,3290
Olomoucký kraj	0,3728	0,2701	0,2019	0,3307
Zlínský kraj	0,3754	0,2934	0,2261	0,3470
Moravskoslezský kraj	0,4902	0,3461	0,3014	0,3803

Tabulka 4: Vývoj počtu nezaměstnaných více než 12 měsíců na celkový počet uchazečů v krajích ČR. Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

Z grafu níže je na první pohled patrné, že poměr uchazečů se v průběhu posledních čtyř let vyvíjel ve všech krajích prakticky stejnými vzestupy či poklesy, přesto však v rozdílné výši. Příčinou změn není pouze pokles a opětovný nárůst počtu uchazečů nezaměstnaných déle než 12 měsíců, ale je jím také zvýšení počtu nezaměstnaných v důsledku ekonomické krize. Vysoký počet nově propuštěných zaměstnanců tak zapříčinil vznik statistického zkreslení, poněvadž došlo k vyrovnání poměru mezi dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnanými.

Největší problémy s dlouhodobě nezaměstnanými si udržuje Ústecký a Moravskoslezský kraj, jejichž počet dlouhodobě nezaměstnaných dosahuje téměř 40%. V opačném případě nejméně nezaměstnaných déle než 12 měsíců žije v Hl. městě Praze, kde tuto skupinu tvoří 20% uchazečů.

Graf 4: Vývoj počtu nezaměstnaných více než 12 měsíců na celkový počet uchazečů v krajích ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

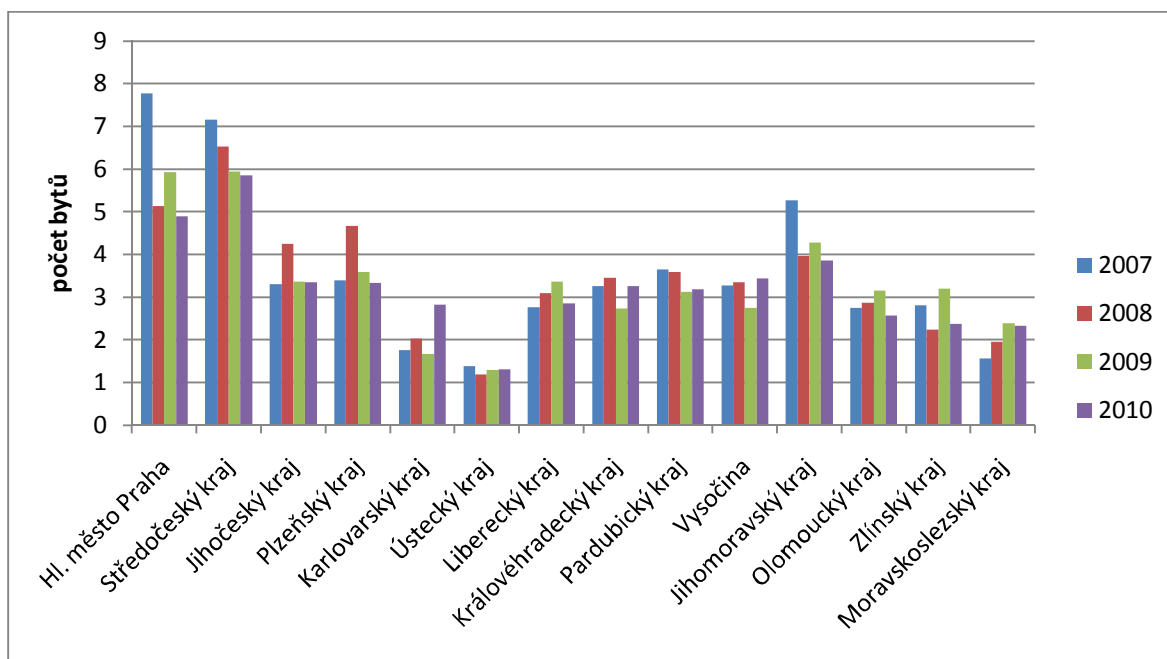
3.5 Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel

Číslo v tabulce níže představuje množství bytů, které byly dokončeny v příslušném roce v přepočtu na 1000 obyvatel kraje.

	2007	2008	2009	2010
Hl. město Praha	7,7733	5,1313	5,9222	4,8928
Středočeský kraj	7,1549	6,5337	5,9485	5,8539
Jihočeský kraj	3,2972	4,2541	3,3702	3,3458
Plzeňský kraj	3,3953	4,6732	3,5865	3,3284
Karlovarský kraj	1,7661	2,0363	1,6643	2,8200
Ústecký kraj	1,3872	1,1880	1,2999	1,3121
Liberecký kraj	2,7607	3,0984	3,3711	2,8549
Královéhradecký kraj	3,2524	3,4607	2,7345	3,2570
Pardubický kraj	3,6488	3,5851	3,1220	3,1840
Vysočina	3,2725	3,3546	2,7496	3,4437
Jihomoravský kraj	5,2721	3,9690	4,2789	3,8600
Olomoucký kraj	2,7517	2,8639	3,1556	2,5683
Zlínský kraj	2,8115	2,2421	3,2045	2,3765
Moravskoslezský kraj	1,5665	1,9620	2,3922	2,3310

Tabulka 5: Vývoj počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel v krajích ČR. Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

Největší množství dokončených bytů se v poslední době vystavělo v Hl. městě Praze, Středočeském kraji, Jihomoravském kraji, tedy v regionech, které jsou dlouhodobě považovány za nejrozvinutější v České republice. Nejméně nových bytů je stavěno v Ústeckém, Moravskoslezském částečně i v Karlovarském kraji, kde teprve v posledním zaznamenaném roce 2010 dosáhla míra stavby necelé 3 byty na 1000 obyvatel, což představuje statisticky nejčastější hodnotu v ČR.

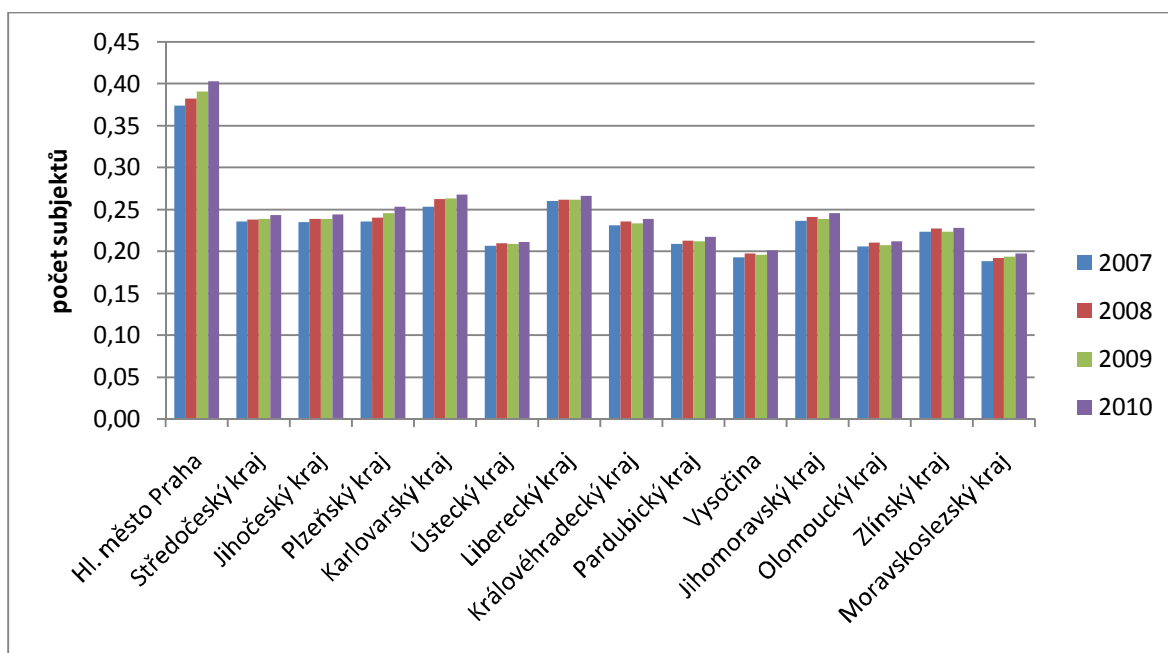
Graf 5: Vývoj počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel v krajích ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

3.6 Počet registrovaných subjektů na 1000 obyvatel

Ukazatel, který vyjadřuje poměr registrovaných hospodářských subjektů k počtu obyvatel krajů. Registrované subjekty představují veškeré druhy právních forem: (živnostníci nezapsaní v obchodním rejstříku, samostatně hospodařící rolníci nezapsaní v obch. rejstříku, družstva, sdružení, obchodní společnosti – a.s., s.r.o., v. o. s., k. s. apod.).

	2007	2008	2009	2010
Hl. město Praha	0,3737	0,3821	0,3910	0,4027
Středočeský kraj	0,2353	0,2381	0,2390	0,2433
Jihočeský kraj	0,2348	0,2389	0,2384	0,2439
Plzeňský kraj	0,2356	0,2400	0,2455	0,2528
Karlovarský kraj	0,2530	0,2620	0,2632	0,2678
Ústecký kraj	0,2069	0,2100	0,2088	0,2110
Liberecký kraj	0,2600	0,2618	0,2619	0,2665
Královéhradecký kraj	0,2310	0,2354	0,2334	0,2387
Pardubický kraj	0,2092	0,2126	0,2120	0,2172
Vysočina	0,1926	0,1973	0,1960	0,2012
Jihomoravský kraj	0,2362	0,2413	0,2389	0,2453
Olomoucký kraj	0,2059	0,2103	0,2076	0,2123
Zlínský kraj	0,2234	0,2272	0,2231	0,2276
Moravskoslezský kraj	0,1885	0,1923	0,1933	0,1973

Tabulka 6: Vývoj počtu registrovaných subjektů na 1000 obyvatel v krajích ČR. Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

Graf 6: Vývoj počtu registrovaných subjektů na 1000 obyvatel v krajích ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

Počet ekonomických subjektů v ČR dosahuje srovnatelných hodnot. Nejvíce však nad celostátním průměrem na první pohled vyčnívá Hl. město Praha, která s hodnotou 0,40 hospodářskými subjekty na 1000 obyvatel představuje téměř dvojnásobek hodnoty Ústeckého

nebo Moravskoslezského kraje. Také je nutno poukázat na postupný růst počtu hospodářských subjektů ve všech krajích.

3.7 Počet registrovaných subjektů s 1000 zaměstnanci na 10000 obyvatel

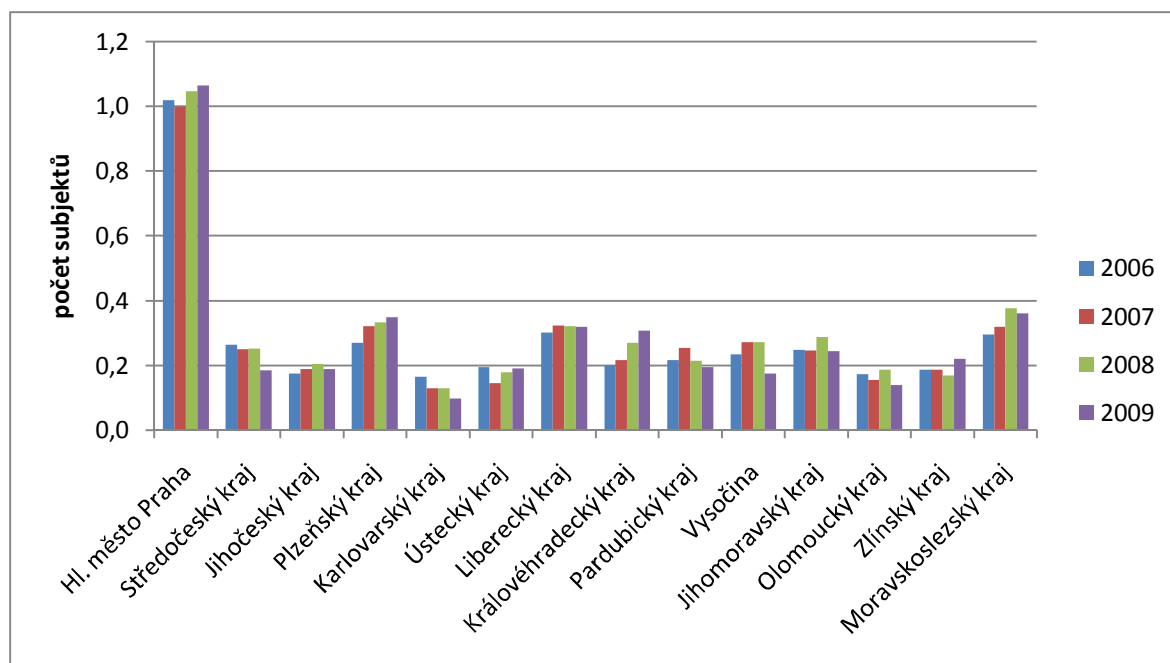
Tabulka níže zobrazuje poměr mezi ekonomickými subjekty, které zaměstnávají minimálně 1000 zaměstnanců a obyvatelstvem.

	2006	2007	2008	2009
Hl. město Praha	1,0184	0,9983	1,0460	1,0648
Středočeský kraj	0,2638	0,2496	0,2519	0,1844
Jihočeský kraj	0,1746	0,1895	0,2043	0,1882
Plzeňský kraj	0,2705	0,3208	0,3336	0,3497
Karlovarský kraj	0,1641	0,1301	0,1297	0,0975
Ústecký kraj	0,1943	0,1444	0,1794	0,1913
Liberecký kraj	0,3018	0,3226	0,3201	0,3189
Královéhradecký kraj	0,2001	0,2173	0,2705	0,3066
Pardubický kraj	0,2166	0,2542	0,2135	0,1937
Vysočina	0,2345	0,2725	0,2716	0,1748
Jihomoravský kraj	0,2472	0,2455	0,2877	0,2431
Olomoucký kraj	0,1719	0,1558	0,1869	0,1402
Zlínský kraj	0,1865	0,1862	0,1691	0,2200
Moravskoslezský kraj	0,2962	0,3200	0,3759	0,3608

Tabulka 7: Vývoj počtu registrovaných ekonomických subjektů s více než 1000 zaměstnanci na 10000 obyvatel v krajích ČR. Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

Suverenně nejvyšší poměr velkých podniků k počtu obyvatelstvu obhájí Hl. město Praha, v němž se nachází více než 1 velký podnik na každých 10000 obyvatel. S velkým rozdílem je druhým krajem s největším počtem velkých podniků na krajskou populaci Moravskoslezský kraj s hodnotou necelých 0,4 podniků na 10000 obyvatel.

Tento poznatek podporuje obecně známé specifické postavení Hl. města Prahy jako kraje, poněvadž rozdíl mezi Moravskoslezským krajem a nejhůře hodnoceným Karlovarským krajem není nikterak velký, tudíž hodnoty v ostatních krajích jsou velmi vyrovnané. Rozdíl v těchto krajích činí pouhých 0,3 bodů, více než 0,9 bodů však činí rozdíl Karlovarského regionu v porovnání s Hlavním městem Prahou.

Graf 7: Vývoj počtu registrovaných ekonomických subjektů s více než 1000 zaměstnanci na 10000 obyvatel v krajích ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

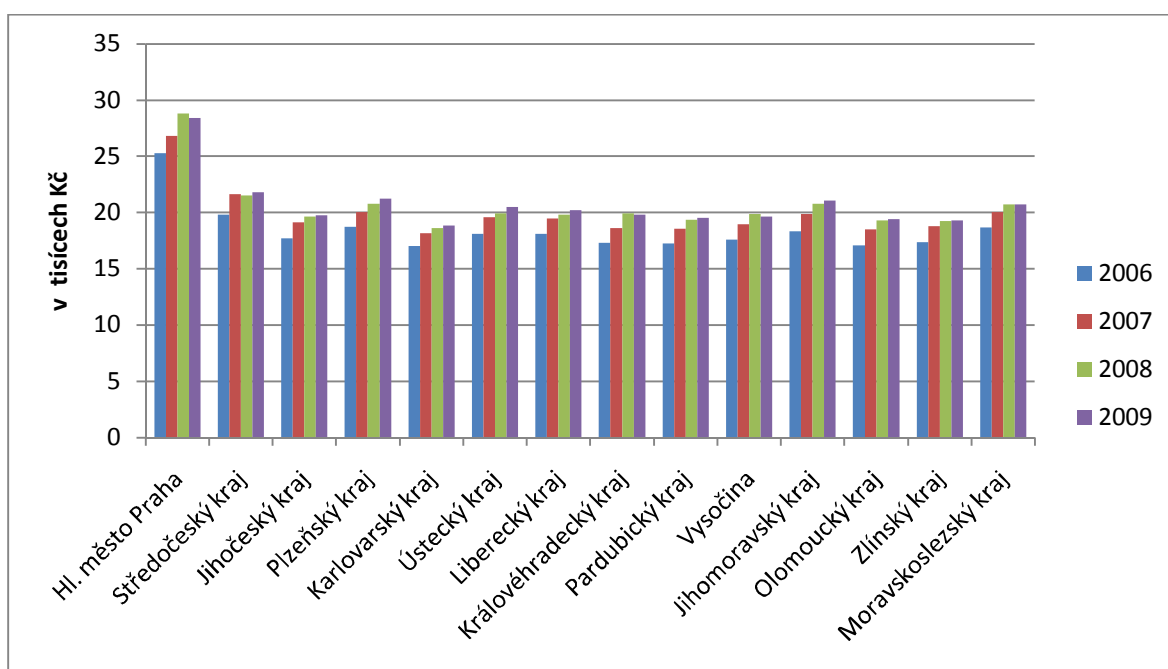
3.8 Průměrná měsíční hrubá mzda

Ukazatel udává výši průměrné hrubé mzdy všech zaměstnanců v rámci kraje, bez ohledu na typ, obor povolání.

	2006	2007	2008	2009
Hl. město Praha	25281	26813	28830	28410
Středočeský kraj	19812	21621	21510	21808
Jihočeský kraj	17732	19106	19637	19739
Plzeňský kraj	18731	20059	20767	21262
Karlovarský kraj	16998	18146	18621	18850
Ústecký kraj	18097	19583	19957	20521
Liberecký kraj	18120	19495	19807	20214
Královéhradecký kraj	17313	18603	19929	19828
Pardubický kraj	17269	18569	19388	19536
Vysočina	17622	18963	19844	19642
Jihomoravský kraj	18356	19893	20763	21089
Olomoucký kraj	17087	18508	19292	19412
Zlínský kraj	17387	18778	19219	19312
Moravskoslezský kraj	18690	20057	20730	20710

Tabulka 8: Vývoj průměrné výše měsíční hrubé mzdy v krajích ČR. Zdroj: [7], vlastní zpracování.

Nejnižší platy či mzdy byly v minulých letech vypláceny Karlovarským, Olomouckém a Zlínském kraji, přičemž zde vývoj platů probíhal podobně jako v ostatních částech republiky, vyjma Hl. města Prahy, jehož platy jsou nepoměrně vyšší. Ohodnocení zaměstnanců totiž v rámci krajů (bez Hl. m. Prahy) dosahuje výše 20000 Kč, avšak hodnota průměrné hrubé mzdy v hl. městě Praze dosahuje bezmála 28500 Kč. Praha jako jediný kraj zažívá také velmi znatelné výkyvy v rámci výše mezd. Od roku 2006 do roku 2008 stoupla výše mezd v hl. městě Praze cca o 3500 Kč oproti zbývajícím krajům, kde nárůst dosáhl pouze průměrné hodnoty 2500 Kč. Prahu však jako jediný zasáhl značný pokles mezd, kdy za jediný rok 2009 se hodnota průměrné mzdy snížila o 420 Kč.

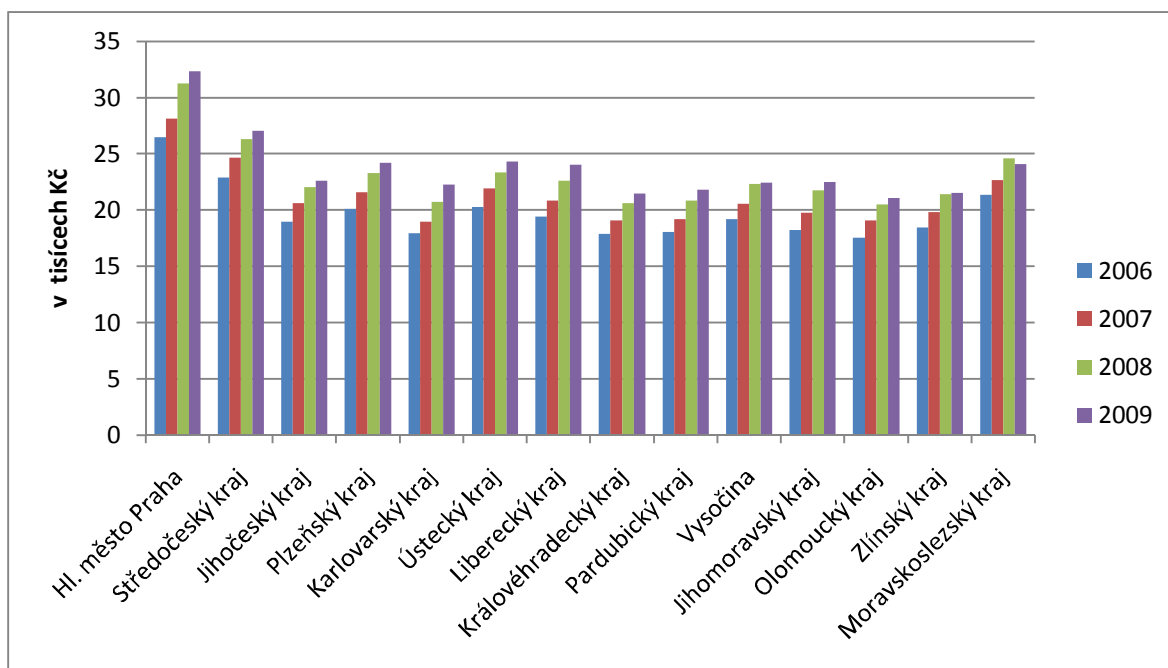
Graf 8: Vývoj průměrné výše měsíční hrubé mzdy v krajích ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

3.9 Průměrná měsíční hrubá mzda v průmyslu

Ukazatel definuje průměrnou výši měsíční hrubé mzdy v průmyslu v rámci kraje. Mzda obsahuje veškeré příplatky, doplatky, odměny, náhrady mezd nebo další podobné složky mzdy.

	2006	2007	2008	2009
Hl. město Praha	26460	28150	31259	32331
Středočeský kraj	22866	24679	26322	27018
Jihočeský kraj	18962	20590	22058	22596
Plzeňský kraj	20101	21602	23287	24182
Karlovarský kraj	17942	18933	20707	22252
Ústecký kraj	20290	21902	23320	24291
Liberecký kraj	19432	20813	22624	24036
Královéhradecký kraj	17871	19054	20611	21458
Pardubický kraj	18073	19166	20866	21795
Vysočina	19185	20540	22314	22444
Jihomoravský kraj	18217	19736	21741	22510
Olomoucký kraj	17563	19053	20507	21091
Zlínský kraj	18432	19813	21405	21529
Moravskoslezský kraj	21323	22660	24610	24105

Tabulka 9: Vývoj průměrné výše měsíční hrubé mzdy v průmyslu v krajích ČR. Zdroj: [7], vlastní zpracování.

Graf 9: Vývoj průměrné výše měsíční hrubé mzdy v průmyslu v krajích ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

Hodnoty průměrné mzdy v průmyslu do jisté míry kopírují hodnoty v předešlém ukazateli. V celé ČR dochází ke zvyšování mezd zaměstnanců v průmyslu, a to do dokonce i vyšším tempem než je tomu tak u celkové průměrné mzdy. Dle údajů v letech 2006 až 2009 došlo

ke zvýšení hrubé mzdy v průmyslu v průměru o 3 000 Kč, v případě Hlavního města Prahy až o 5 000 Kč.

Nejvyšších mezd dosahují kraje, jejichž průmysl je obecně nejrozvinutější v rámci České republiky. Mimo hlavní město se jedná o kraj Středočeský, Moravskoslezský, Plzeňský, Ústecký a Liberecký. Na druhé straně nejnižší finanční ohodnocení je možno obdržet v Královéhradeckém, Olomouckém a Zlínském kraji, tedy v regionech, kde došlo k silnému útlumu průmyslu z důvodů restrukturalizace.

3.10 Počet motorových vozidel na obyvatele

Údaje níže zobrazují pomocí poměrového čísla počet motorových vozidel zahrnující osobní, dodávkové a nákladní automobily, silniční tahače, autobusy, motocykly i návěsy na počet obyvatel jednotlivých krajů.

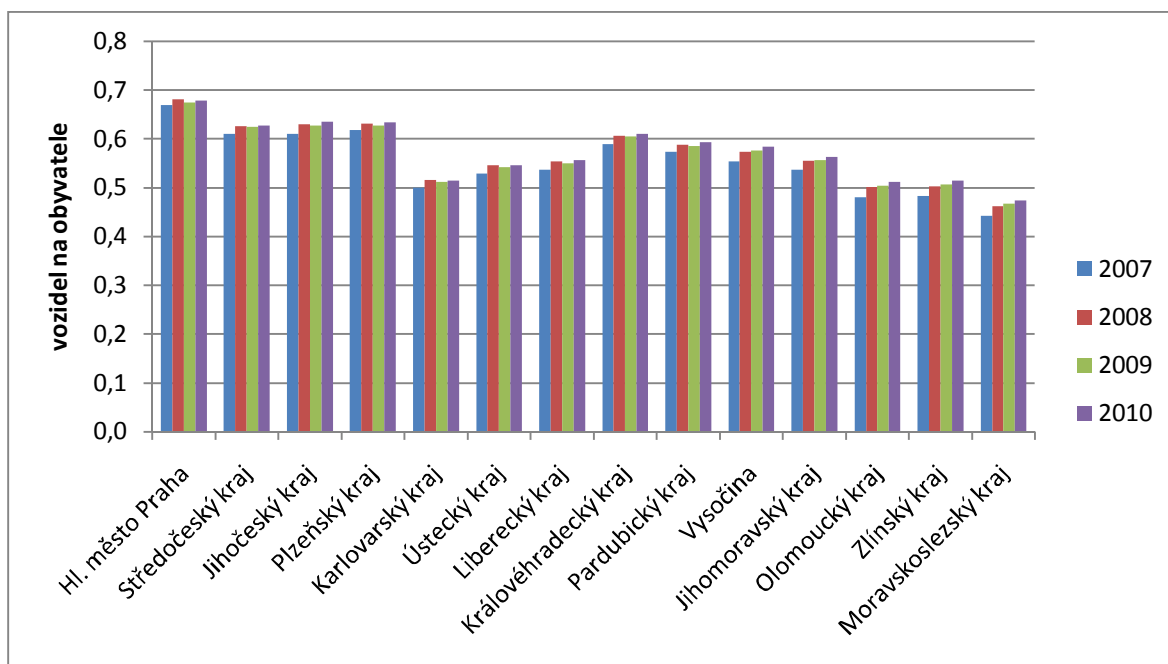
	2007	2008	2009	2010
Hl. město Praha	0,6695	0,6816	0,6739	0,6788
Středočeský kraj	0,6104	0,6259	0,6245	0,6278
Jihočeský kraj	0,6107	0,6297	0,6276	0,6347
Plzeňský kraj	0,6183	0,6314	0,6271	0,6340
Karlovarský kraj	0,5003	0,5163	0,5112	0,5140
Ústecký kraj	0,5283	0,5457	0,5416	0,5459
Liberecký kraj	0,5368	0,5539	0,5504	0,5558
Královéhradecký kraj	0,5891	0,6066	0,6049	0,6101
Pardubický kraj	0,5733	0,5883	0,5859	0,5930
Vysočina	0,5539	0,5728	0,5757	0,5838
Jihomoravský kraj	0,5361	0,5551	0,5566	0,5632
Olomoucký kraj	0,4809	0,5018	0,5042	0,5122
Zlínský kraj	0,4825	0,5021	0,5067	0,5148
Moravskoslezský kraj	0,4423	0,4622	0,4669	0,4739

Tabulka 10: Vývoj počtu motorových vozidel na obyvatele v krajích ČR. Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

Hodnoty ukazatele jsou poměrně značně vysoké, což svědčí o vysoké motorizovanosti a majetnosti obyvatelstva, kdy v Hl. městě Praze, v nejvyšším možném případě může samostatně téměř 70% populace včetně dětí využívat motorové vozidlo.

Nejnižší množství motorových vozidel ku počtu obyvatelstva, kde připadá na jednoho obyvatele 0,47 vozidla se vyskytuje v Moravskoslezském kraji. Celorepublikově dochází k

mírnému nárůstu množství motorových vozidel i ke stagnaci, jako třeba v případě Hl. města Prahy, Středočeského kraje nebo i Karlovarského kraje.

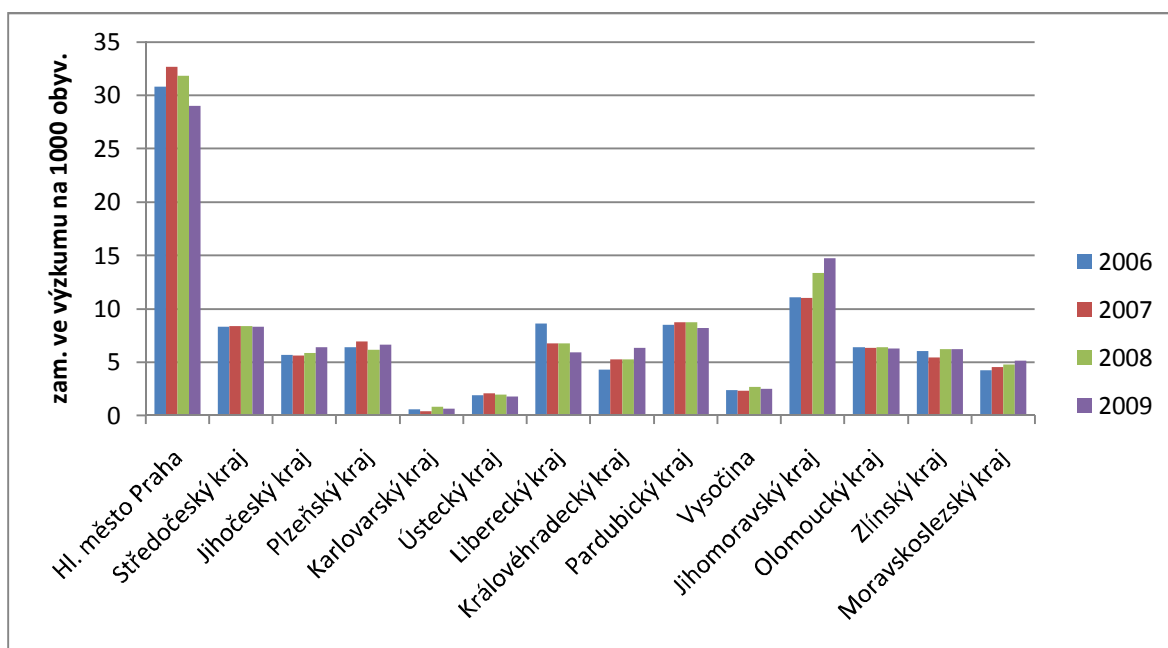
Graf 10: Vývoj počtu motorových vozidel na obyvatele v krajích ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

3.11 Počet zaměstnanců v oblasti výzkumu na 1000 ekonomicky aktivních obyvatel

Následující údaje udávají poměr zaměstnanců, tedy vědců i všech pracovníků ve spojitosti s prací v oblasti výzkumu ku 1000 obyvatelům kraje. Součástí ukazatele jsou tedy i zaměstnanci, kteří se na výzkumu podílí nepřímo.

	2006	2007	2008	2009
Hl. město Praha	30,8262	32,6689	31,8212	29,0047
Středočeský kraj	8,3090	8,4029	8,4104	8,3111
Jihočeský kraj	5,6865	5,6234	5,8709	6,3815
Plzeňský kraj	6,3874	6,9280	6,1727	6,6545
Karlovarský kraj	0,5908	0,4383	0,8519	0,6594
Ústecký kraj	1,8843	2,0966	1,9742	1,8099
Liberecký kraj	8,6270	6,7484	6,7940	5,9330
Královéhradecký kraj	4,3216	5,2512	5,2452	6,3420
Pardubický kraj	8,5338	8,7266	8,7217	8,2050
Vysočina	2,3880	2,3233	2,6654	2,5357
Jihomoravský kraj	11,0662	11,0292	13,3538	14,7510
Olomoucký kraj	6,4377	6,3639	6,4374	6,3033
Zlínský kraj	6,0243	5,4348	6,2314	6,2122
Moravskoslezský kraj	4,2372	4,5633	4,7734	5,1703

Tabulka 11: Vývoj počtu zaměstnanců zaměstnaných v oblasti výzkumu na 1000 ekonomicky aktivních obyvatel v krajích ČR. Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

Graf 11: Vývoj počtu zaměstnanců zaměstnaných v oblasti výzkumu na 1000 ekonomicky aktivních obyvatel v krajích ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

Naprosto nejvyšší koncentrace pracovníků zaměstnaných v oblasti výzkumu není nikde jinde než v Hl. městě Praze, která tvoří centrum výzkumu pro celou střední Evropu. Rozdíl mezi tímto krajem s koncentrací 29 zaměstnanců ve výzkumu na 1000 obyvatel za rok

2009 oproti Karlovarskému kraji s 0,6 zaměstnanci je markantní. Velmi špatně si také vede Ústecký kraj a kraj Vysočina s pouhými 1,8 a 2,5 zaměstnanci na 1000 obyvatel.

Za zmínku dále stojí poukázat na Jihomoravský kraj, který nejen svou druhou nejvyšší hodnotou tvoří druhé centrum výzkumu v České republice, ale také oproti Hl. městu Praze vykazuje v letech 2008 a 2009 vysoký nárůst dotyčných pracovníků. Zbývající nejmenované kraje tvoří s hodnotami od cca 5 do 8 zaměstnanců průměrné regiony.

4 MULTIFAKTOROVÁ ANALÝZA POLARIZACE NA ÚROVNI KRAJŮ ČR

Ke zjištění pólů ekonomického růstu v rámci ČR na úrovni krajů je využito celkem 11 ukazatelů, které jsou kvůli značné délce názvů některých z nich značeny přehledně pomocí písmen abecedy (standartní latinky), viz. tabulka níže.

Hodnoty jednotlivých ukazatelů jsou nejaktuálnějšími dostupnými údaji v době vzniku této práce. Tudíž jsou v práci údaje i z roku 2011, ale u některých ukazatelů však údaje i z roku 2009.

A	Přírůstek obyvatelstva na 1000 obyvatel (k 31.12. 2010)
B	Míra nezaměstnanosti (k 31.3. 2011)
C	Počet uchazečů na 1 pracovní pozici (k 31.3. 2011)
D	Nezaměstnaní více jak 12 měsíců vůči celkovému počtu uchazečů (k 31.12. 2010)
E	Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel (k 31.12. 2010)
F	Počet registrovaných subjektů na obyvatele (k 31.12. 2010)
G	Počet právnických subjektů nad 1000 zaměstnanců. na 10000 obyvatel (k 31.12. 2009)
H	Průměrná výše měsíční hrubé mzdy v (k 31.12. 2009)
I	Průměrná výše měsíční hrubé mzdy v průmyslu v (k 31.12. 2009)
J	Počet motorových vozidel na obyvatele (k 31.12. 2010)
K	Počet zaměstnanců v oblasti výzkumu vůči ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu (k 31.12. 2009)

Tabulka 12: Přehled ukazatelů vybraných pro analýzu s přidělenými písmeny. Zdroj: vlastní zpracování.

V návaznosti na vybrané ukazatele je sestrojena základní tabulka s aktuálními údaji, které jsou nezbytné k provedení veškerých dalších výpočetních postupů.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Hl. město Praha	9,97	4,08	5,70	0,21	4,89	0,40	1,06	28410	32331	0,68	29,00
Středočeský kraj	17,29	7,52	13,30	0,27	5,85	0,24	0,18	21808	27018	0,63	8,31
Jihočeský kraj	5,16	8,27	15,30	0,23	3,35	0,24	0,19	19739	22596	0,63	6,38
Plzeňský kraj	3,82	7,71	13,50	0,29	3,33	0,25	0,35	21262	24182	0,63	6,65
Karlovarský kraj	2,88	10,87	19,00	0,36	2,82	0,27	0,10	18850	22252	0,51	0,66
Ústecký kraj	3,32	13,50	25,80	0,39	1,31	0,21	0,19	20521	24291	0,55	1,81
Liberecký kraj	5,58	10,17	16,50	0,33	2,85	0,27	0,32	20214	24036	0,56	5,93
Královéhradecký kraj	4,22	7,93	13,30	0,23	3,26	0,24	0,31	19828	21458	0,61	6,34
Pardubický kraj	5,12	9,28	10,00	0,28	3,18	0,22	0,19	19536	21795	0,59	8,21
Vysočina	2,68	10,17	26,30	0,31	3,44	0,20	0,17	19642	22444	0,58	2,54
Jihomoravský kraj	6,05	10,32	24,80	0,33	3,86	0,25	0,24	21089	22510	0,56	14,75
Olomoucký kraj	2,94	12,10	22,80	0,33	2,57	0,21	0,14	19412	21091	0,51	6,30
Zlínský kraj	2,35	10,22	21,30	0,35	2,38	0,23	0,22	19312	21529	0,51	6,21
Moravskoslezský kraj	0,16	12,00	21,70	0,38	2,33	0,20	0,36	20710	24105	0,47	5,17

Tabulka 13: Přehled nejaktuálnějších vybraných dat pro analýzu, z důvodu eliminace záporných hodnot v ukazateli (A) byla v každém z krajů připočtena hodnota 3,5. Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

4.1 Výpočet hodnot

Nyní je nutné převést různé nesčitatelné jednotky na stejný (normovaný tvar). Pro tento převod je důležité stanovit, které hodnoty jsou v rámci každého z ukazatelů nejlepší. Nejlepší hodnoty mohou být nejvyššími, jako např. v případě přírůstku obyvatelstva nebo v počtu dokončených bytů. Zároveň však může být nejlepší hodnotou nejnižší číslo, jako v případě míry nezaměstnanosti nebo počtu uchazečů na 1 pracovní pozici.

Těmto nejlepším údajům je přiřazena hodnota 100%. Následně se za pomoci takto stanovené nejlepší hodnoty vypočítají poměrová čísla, v mém případě procentní čísla i pro ostatní údaje. Výsledkem tohoto výpočetního kroku je tak zjištění, jak si procentuálně každý region v porovnání s nejlepším regionem v každém z ukazatelů vede.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Hl. město Praha	57,65	100,00	100,00	100,00	83,58	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Středočeský kraj	100,00	54,26	42,86	77,35	100,00	60,41	17,31	76,76	83,57	92,49	28,65
Jihočeský kraj	29,87	49,33	37,25	88,95	57,16	60,56	17,67	69,48	69,89	93,51	22,00
Plzeňský kraj	22,08	52,92	42,22	72,78	56,86	62,78	32,84	74,84	74,80	93,41	22,94
Karlovarský kraj	16,63	37,53	30,00	57,18	48,17	66,49	9,16	66,35	68,83	75,72	2,27
Ústecký kraj	19,18	30,22	22,09	53,30	22,41	52,40	17,97	72,23	75,13	80,42	6,24
Liberecký kraj	32,27	40,12	34,55	61,97	48,77	66,17	29,95	71,15	74,34	81,88	20,46
Královéhradecký kraj	24,42	51,45	42,86	92,16	55,64	59,27	28,80	69,79	66,37	89,88	21,87
Pardubický kraj	29,59	43,97	57,00	72,85	54,39	53,92	18,19	68,76	67,41	87,36	28,29
Vysočina	15,49	40,12	21,67	67,02	58,83	49,95	16,41	69,14	69,42	86,01	8,74
Jihomoravský kraj	35,00	39,53	22,98	63,07	65,94	60,90	22,83	74,23	69,62	82,97	50,86
Olomoucký kraj	17,00	33,72	25,00	62,76	43,87	52,72	13,16	68,33	65,23	75,46	21,73
Zlínský kraj	13,57	39,92	26,76	59,81	40,60	56,52	20,66	67,98	66,59	75,84	21,42
Moravskoslezský kraj	0,92	34,00	26,27	54,57	39,82	48,99	33,88	72,90	74,56	69,81	17,83

Tabulka 14: Přepočtení vůči nejlepšímu údaji v rámci ukazatele v %. Zdroj: vlastní zpracování.

Hl. město Praha a Středočeský kraj, jako jediné regiony mají alespoň jeden faktor s nejlepší hodnotou, přičemž Hlavní město Praha získalo nejvyšší hodnotu v devíti ukazatelích.

4.2 Výpočet vah

Poněvadž póly růstu analyzují pomocí množství ukazatelů neboli faktorů, je zřejmé, že každý z těchto vybraných faktorů není vždy stejně důležitý jako jiný. Z těchto důvodů jsou jednotlivým ukazatelům přiřazeny váhy důležitosti pomocí metody párového srovnání faktorů. Hlavním principem této metody je postupné srovnání jednotlivých ukazatelů mezi sebou, přičemž je každý ukazatel srovnán se všemi ostatními. Při srovnání mohou nastat tři situace, ke každé z těchto situací je přiřazeno bodové ohodnocení: [8]

2 - důležitější ukazatel

1 - stejně důležitý ukazatel, nelze rozhodnout, který z ukazatelů je důležitější

0 - méně důležitý ukazatel

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	B1	V1	Váha
A	x	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	3	2,5	3,79%
B	2	x	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	11	16,67%
C	2	0	x	1	2	1	1	1	0	2	1	11	6,5	9,85%
D	2	0	1	x	2	1	1	1	1	2	0	11	6,5	9,85%
E	1	0	0	0	x	1	0	1	1	1	0	5	3,5	5,30%
F	1	0	1	1	1	x	0	1	1	2	0	8	5	7,58%
G	2	0	1	1	2	2	x	2	1	2	1	14	8	12,12%
H	2	0	1	1	1	1	0	x	0	2	0	8	5	7,58%
I	2	0	2	1	1	1	1	2	x	2	1	13	7,5	11,36%
J	1	0	0	0	1	0	0	0	0	x	0	2	2	3,03%
K	2	0	1	2	2	2	1	2	1	2	x	15	8,5	12,88%
Celkem													66	100,00%

Tabulka 15: Párové srovnání faktorů (krajská úroveň) Zdroj: vlastní zpracování.

Nejméně důležitým ukazatelem se stal počet motorových vozidel, který hodnotou 3,03 procenta má více jak pětinasobně nižší váhu než nejdůležitější faktor. Nejdůležitějším faktorem je míra nezaměstnanosti s 16,67%. Nejčastější váha se pohybuje mezi 7,5 až 10%.

4.3 Výpočet pořadí

Z výše provedených kroků již lze provést výpočet nutný k závěrečnému stanovení pořadí. Úkon se provede vynásobením zjištěných vah s jednotlivými ukazateli a následným převedením na procentuelní hodnoty. Poté se ukazatele v rámci každého z krajů sečtou (Σ).

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	Σ
Hl. město Praha	2,18	16,67	9,85	9,85	4,43	7,58	12,12	7,58	11,36	3,03	12,88	97,53%
Středočeský kraj	3,79	9,04	4,22	7,62	5,30	4,58	2,10	5,82	9,50	2,80	3,69	58,45%
Jihočeský kraj	1,13	8,22	3,67	8,76	3,03	4,59	2,14	5,26	7,94	2,83	2,83	50,42%
Plzeňský kraj	0,84	8,82	4,16	7,17	3,02	4,76	3,98	5,67	8,50	2,83	2,95	52,69%
Karlovarský kraj	0,63	6,26	2,95	5,63	2,55	5,04	1,11	5,03	7,82	2,29	0,29	39,61%
Ústecký kraj	0,73	5,04	2,18	5,25	1,19	3,97	2,18	5,47	8,54	2,44	0,80	37,78%
Liberecký kraj	1,22	6,69	3,40	6,10	2,59	5,01	3,63	5,39	8,45	2,48	2,63	47,60%
Královéhradecký kraj	0,93	8,58	4,22	9,08	2,95	4,49	3,49	5,29	7,54	2,72	2,82	52,10%
Pardubický kraj	1,12	7,33	5,61	7,18	2,88	4,08	2,20	5,21	7,66	2,65	3,64	49,57%
Vysočina	0,59	6,69	2,13	6,60	3,12	3,78	1,99	5,24	7,89	2,61	1,13	41,76%
Jihomoravský kraj	1,33	6,59	2,26	6,21	3,50	4,61	2,77	5,62	7,91	2,51	6,55	49,87%
Olomoucký kraj	0,64	5,62	2,46	6,18	2,33	3,99	1,60	5,18	7,41	2,29	2,80	40,50%
Zlínský kraj	0,51	6,65	2,64	5,89	2,15	4,28	2,50	5,15	7,57	2,30	2,76	42,41%
Moravskoslezský kraj	0,03	5,67	2,59	5,37	2,11	3,71	4,11	5,52	8,47	2,12	2,30	42,00%

Tabulka 16: Výpočet konečných hodnot pro stanovení pořadí pólů ekonomického růstu na úrovni krajů v %. Zdroj: vlastní zpracování.

Hodnoty v tabulce představují podíl jednotlivých ukazatelů na celkové polarizaci, která je celkovým součtem a je uvedena v pravém krajním sloupci. Nejvyšším podílem ve všech krajích přispívají ukazatele jako: míra nezaměstnanosti, nezaměstnaní více než 12 měsíců nebo i průměrná výše měsíční hrubé mzdy v průmyslu. Naopak nejnižšího podílu dosahují faktory: přírůstek obyvatelstva a počet motorových vozidel.

Vysokou odchylku, tedy rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou podílu, je možno sledovat u faktorů: počet uchazečů na 1 pracovní pozici, počet právnických subjektů a počet zaměstnanců v oblasti výzkumu, kde se rozdíly pohybují i v rámci 10%. Nejvyšší hodnoty ve jmenovaných faktorech jsou více jak pětinasobkem nejnižších údajů.

4.3.1 Vymezení pólů ekonomického růstu

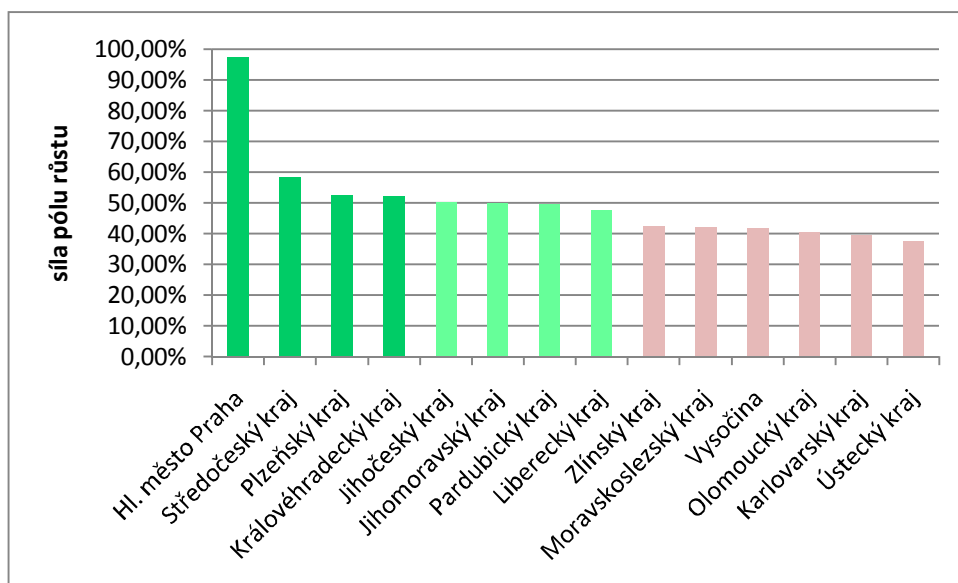
Dle výše uvedených hodnot je stanoveno následující pořadí jednotlivých regionů v České republice:

Pořadí	Název kraje	Hodnota
1.	Hl. město Praha	97,53%
2.	Středočeský kraj	58,45%
3.	Plzeňský kraj	52,69%
4.	Královéhradecký kraj	52,10%
5.	Jihočeský kraj	50,42%
6.	Jihomoravský kraj	49,87%
7.	Pardubický kraj	49,57%
8.	Liberecký kraj	47,60%
9.	Zlínský kraj	42,41%
10.	Moravskoslezský kraj	42,00%
11.	Vysočina	41,76%
12.	Olomoucký kraj	40,50%
13.	Karlovarský kraj	39,61%
14.	Ústecký kraj	37,78%

Tabulka 17: Identifikace pólů ekonomického růstu na úrovni krajů v ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

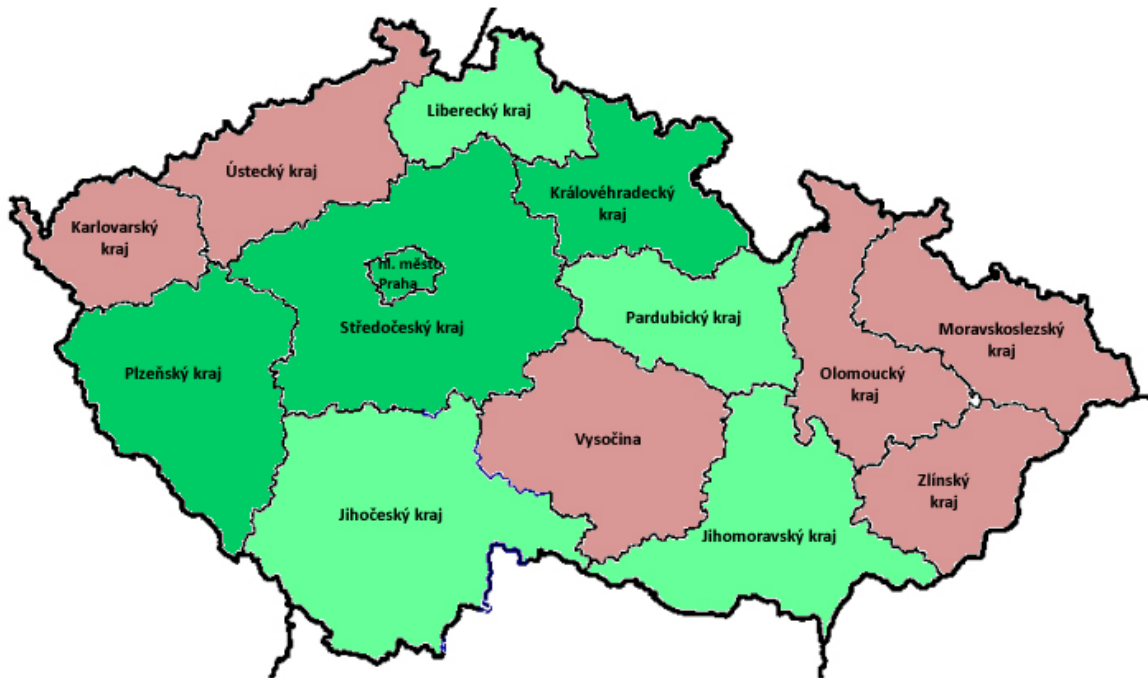
Regiony jsou v práci rozděleny do třech následujících skupin podle síly polarizace, barevné rozlišení je platné pro krajskou i okresní analýzu:

- silné póly ekonomického růstu
- slabé, částečné póly ekonomického růstu
- periferní oblasti

Graf 12: Grafické srovnání polarizace v krajích ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

Regiony jsou si v České republice z celkového hlediska často dosti podobné. Na první pohled však lze rozlišit dvě skupiny regionů odlišující se od sebe značným rozdílem v hodnotách mezi Libereckým a Zlínským krajem. Tento rozdíl lze považovat za hlavní dělicí kritérium mezi póly ekonomického růstu a periferními oblastmi.

Obrázek 1: Rozmístění ekonomických pólů a periferních oblastí na úrovni krajů ČR pomocí kartogramu. Zdroj: [9], vlastní zpracování.

Hl. město Praha je v České republice extrémně silným pólem růstu a ovlivňuje svým působením zejména kraj Středočeský, Plzeňský, Královéhradecký, které jsou rovněž póly růstu. Regiony nacházející se svou hodnotou v blízkosti 50%, tedy Jihočeský, Jihomoravský a Pardubický částečně i Liberecký kraj, jsou bezpochyby uvnitř ČR silnými regiony, jež je možno také nazvat póly ekonomického růstu, leč slabšími, přesto důležitými.

Jihomoravský kraj je regionem, ve kterém je možno najít velkou diferencovanost. V centru kraje se nachází Brno, které je bezpochyby velmi silným pólem růstu. Při okrajích regionu se však nachází okresy, které jsou periferními a statisticky sebou stahují centrum kraje.

Periferními oblastmi v rámci ČR je bezpochyby Zlínský kraj, Moravskoslezský kraj, kraj Vysočina, Olomoucký kraj, Karlovarský kraj a Ústecký kraj. Jako hranici mezi ekonomickými póly růstu a periferními oblastmi tvoří více než 5 procentní rozdíl mezi Libereckým a Zlínským krajem, což se projevuje jako největší procentuelní rozdíl mezi dvěma regiony, výjimkou je ovšem Hl. město Praha. I když se v porovnání s Prahou jedná o relativně malý rozdíl, lze ho přesto vnímat jako hlavní mezník mezi póly růstu a periferními oblastmi.

5 MULTIFAKTOROVÁ ANALÝZA POLARIZACE NA ÚROVNI OKRESŮ ČR

Vyšší územně samosprávné jednotky identifikované jako póly ekonomického růstu v předešlé části analýzy budou nyní podrobněji analyzovány na úrovni okresů tak, aby bylo možné přesněji zjistit umístění nejsilnějších pólů růstu v ČR. Analyzovány budou následující regiony:

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Královéhradecký kraj

Z důvodů náročnosti analýzy a především nedostatku potřebných aktuálních dat pro okresní úroveň bude hledání růstových pólů probíhat prostřednictvím pouhých osmi ukazatelů.

A	Přírůstek obyvatelstva na 1000 obyvatel (k 31. 12. 2010)
B	Míra nezaměstnanosti (k 31. 12. 2010)
C	Počet uchazečů na 1 pracovní pozici (k 31.12. 2010)
D	Počet registrovaných ekonomických subjektů na obyvatele (k 31.12. 2009)
E	Počet právnických subjektů nad 1000 zaměstnanců na 10000 obyvatel (k 31.12. 2009)
F	Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel (k 31.12. 2009)
G	Počet motorových vozidel na 1000 obyvatel (k 31.12. 2009)
H	Počet zaměstnanců ve výzkumu v podnikatelském sektoru na 1000 obyvatel (k 31.12. 2009)

Tabulka 18: Přehled ukazatelů vybraných pro okresní analýzu s přiřazenými písmeny. Zdroj: vlastní zpracování.

Z důvodu nedostatků dat byl upraven význam ukazatele (H). Oproti původní krajské analýze byl ukazatel upraven tak, že obsahuje pouze výčet zaměstnanců pracujících v oblasti výzkumu v podnikatelském sektoru, nikoliv například ve veřejném sektoru ve vzdělávacích institucích.

	A	B	C	D	E	F	G	H
Hl. město Praha								
Hl. město Praha	11,9686	4,0700	5,8215	0,3910	1,0460	5,9222	0,6739	6,2520
Středočeský kraj								
Benešov	11,4270	6,1370	13,0772	0,2574	0,1063	4,2512	0,6511	1,3923
Beroun	20,5320	7,6937	14,6807	0,2357	0,3579	6,2156	0,6436	2,5922
Kladno	18,2713	9,1728	29,4875	0,2078	0,1260	2,5832	0,5961	0,9913
Kolín	11,2659	10,3701	32,0058	0,2195	0,2101	3,9490	0,6454	2,0480
Kutná Hora	6,3674	9,9457	11,4672	0,2205	0,2669	2,8823	0,6471	0,8407
Mělník	18,3096	8,9504	14,0777	0,2246	0,0000	5,4772	0,6150	0,8684
Mladá Boleslav	2,8607	4,9983	10,3190	0,2251	0,3248	3,7193	0,6194	14,3986
Nymburk	20,5262	10,6688	30,4535	0,2334	0,0000	5,6075	0,5606	0,9583
Praha - Východ	42,2310	4,1674	4,5332	0,2662	0,4957	14,3822	0,6488	9,3351
Praha - Západ	41,9945	4,1423	8,1748	0,2898	0,0857	11,3852	0,6270	1,5990
Příbram	10,0418	10,9690	32,9078	0,2552	0,0892	4,8720	0,6379	2,3289
Rakovník	17,9093	9,3051	31,8488	0,2166	0,0000	1,2191	0,6051	1,5466
Plzeňský kraj								
Domažlice	8,5365	9,8285	20,2803	0,2134	0,0000	3,2675	0,5789	0,4621
Klatovy	4,5983	10,2231	13,3343	0,2242	0,0000	2,8178	0,6377	0,4283
Plzeň - město	0,2809	6,4437	8,6023	0,3010	0,9147	4,2076	0,5971	6,5985
Plzeň - jih	9,4242	6,7276	17,4809	0,2004	0,4885	2,7030	0,7011	1,2049
Plzeň - sever	15,8891	8,1201	14,6964	0,2116	0,0000	4,5921	0,6639	0,3347
Rokycany	2,3115	7,4970	15,7652	0,2291	0,0000	3,2518	0,6593	0,0000
Tachov	8,9194	12,5285	14,6291	0,2377	0,0000	2,9685	0,6029	0,0000
Královéhradecký kraj								
Hradec Králové	7,7514	7,4303	15,8920	0,2503	0,4908	3,3249	0,6165	4,0427
Jičín	12,3703	8,7955	26,6454	0,2311	0,5024	1,6956	0,6495	3,5168
Náchod	5,0727	8,7078	16,7158	0,2219	0,1780	1,9405	0,5752	2,4301
Rychnov nad Kněžnou	4,4147	7,1596	21,1631	0,2139	0,0000	3,0667	0,5997	1,3504
Trutnov	2,3467	9,9462	17,2219	0,2356	0,2496	3,1449	0,5910	2,5459

Tabulka 19: Přehled vstupních dat pro analýzu polarizace ve vybraných krajích na úrovni okresů, z důvodu eliminace záporných hodnot je k ukazateli (A) připočtena hodnota 5,5. Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

Hodnoty v souvislosti s ukazatelem (H) obsahují také individuální údaje (i.d.), to znamená takové údaje týkající se jednotlivých právnických nebo fyzických osob, které jsou získané pro statistické účely a mimo jiné umožňují přímou nebo nepřímou identifikaci těchto osob. Z tohoto důvodu nejsou jmenované údaje u okresů Rokycany a Tachov zveřejněny a nemohou být pro analýzu použity. Lze proto očekávat, že výsledek bude částečně zkreslený.

5.1 Výpočet hodnot

Nyní prostřednictvím jednoduchého vztahu poměrového výpočtu z údajů z předchozí tabulky je možno vypočítat procentuelní hodnoty odvozené od stanoveného nejlepšího ukazatele. Tímto způsobem se tak získá normovaná hodnota. Nejlepší údaj v každém z ukazatelů je stanoven hodnotou 100%.

	A	B	C	D	E	F	G	H
Hl. město Praha								
Hl. město Praha	28,34%	100,00%	77,87%	100,00%	100,00%	41,18%	96,12%	43,42%
Středočeský kraj								
Benešov	27,06%	66,32%	34,67%	65,84%	10,16%	29,56%	92,86%	9,67%
Beroun	48,62%	52,90%	30,88%	60,29%	34,21%	43,22%	91,79%	18,00%
Kladno	43,27%	44,37%	15,37%	53,16%	12,05%	17,96%	85,03%	6,88%
Kolín	26,68%	39,25%	14,16%	56,14%	20,08%	27,46%	92,05%	14,22%
Kutná Hora	15,08%	40,92%	39,53%	56,41%	25,51%	20,04%	92,30%	5,84%
Mělník	43,36%	45,47%	32,20%	57,46%	0,00%	38,08%	87,71%	6,03%
Mladá Boleslav	6,77%	81,43%	43,93%	57,57%	31,05%	25,86%	88,34%	100,00%
Nymburk	48,60%	38,15%	14,89%	59,71%	0,00%	38,99%	79,97%	6,66%
Praha - Východ	100,00%	97,66%	100,00%	68,10%	47,39%	100,00%	92,53%	64,83%
Praha - Západ	99,44%	98,25%	55,45%	74,13%	8,19%	79,16%	89,43%	11,11%
Příbram	23,78%	37,10%	13,78%	65,27%	8,53%	33,88%	90,99%	16,17%
Rakovník	42,41%	43,74%	14,23%	55,41%	0,00%	8,48%	86,30%	10,74%
Plzeňský kraj								
Domažlice	20,21%	41,41%	22,35%	54,60%	0,00%	22,72%	82,57%	3,21%
Klatovy	10,89%	39,81%	34,00%	57,36%	0,00%	19,59%	90,96%	2,97%
Plzeň - město	0,67%	63,16%	52,70%	76,99%	87,44%	29,26%	85,17%	45,83%
Plzeň - jih	22,32%	60,50%	25,93%	51,26%	46,70%	18,79%	100,00%	8,37%
Plzeň - sever	37,62%	50,12%	30,85%	54,11%	0,00%	31,93%	94,69%	2,32%
Rokycany	5,47%	54,29%	28,75%	58,60%	0,00%	22,61%	94,04%	0,00%
Tachov	21,12%	32,49%	30,99%	60,81%	0,00%	20,64%	86,00%	0,00%
Královéhradecký kraj								
Hradec Králové	18,35%	54,78%	28,53%	64,03%	46,92%	23,12%	87,93%	28,08%
Jičín	29,29%	46,27%	17,01%	59,12%	48,03%	11,79%	92,63%	24,42%
Náchod	12,01%	46,74%	27,12%	56,76%	17,02%	13,49%	82,04%	16,88%
Rychnov nad Kněžnou	10,45%	56,85%	21,42%	54,72%	0,00%	21,32%	85,54%	9,38%
Trutnov	5,56%	40,92%	26,32%	60,25%	23,86%	21,87%	84,29%	17,68%

Tabulka 20: Převedení vstupních dat na sčitatelné, procentuelní hodnoty. Zdroj: vlastní zpracování.

Ve srovnání se stanovenými nejlepšími hodnotami v ukazatelích krajské polarizační analýzy si lze všimnout, že hodnoty samostatných okresů jsou mnohem častěji lepší v porovnání

s hl. městem Prahou, než v celkovém šetření krajů. Hlavní město Praha zastupuje nejlepší ukazatele pouze ve třech případech z osmi možných, což tvoří pouhých 38% nejlepších hodnot oproti 82% v krajské analýze. Nižší hodnoty jsou také mnohem blíže údajům hl. města Prahy, což značí velmi vysokou koncentraci pólů růstu ve vybraných okresech.

5.2 Výpočet vah

V současné fázi, stejně tak jako při analýze krajské regionální úrovně, je nutné znovu stanovit výši jednotlivých vah především z důvodu změny celkového počtu faktorů. Váhy stanovené v procentuelní hodnotě zobrazují důležitost každého z ukazatelů.

	A	B	C	D	E	F	G	H	B1	V1	Váha
A	x	0	0	0	0	1	1	0	2	2	5,56%
B	2	x	2	2	2	2	2	1	13	7,5	20,83%
C	2	0	x	1	2	2	1	1	9	5,5	15,28%
D	2	0	1	x	0	2	2	0	7	4,5	12,50%
E	2	0	0	2	x	2	2	1	9	5,5	15,28%
F	1	0	0	0	0	x	2	0	3	2,5	6,94%
G	1	0	1	0	0	0	x	0	2	2	5,56%
H	2	1	1	2	1	2	2	x	11	6,5	18,06%
Celkem										36	100,00%

Tabulka 21: Párové srovnání faktorů (okresní úroveň). Zdroj: vlastní zpracování.

Nejdůležitějšími faktory můžeme shledat míru nezaměstnanosti a počet zaměstnanců ve výzkumu, naopak nejméně důležitým ukazatelem je počet motorových vozidel.

5.3 Výpočet pořadí

Získaná data z obou předcházejících výpočtů se mezi sebou vynásobí a převedou na procentuelní hodnotu tak, aby výsledné hodnoty braly v úvahu výši jednotlivých ukazatelů a zároveň i jejich důležitost v každém z regionů.

	A	B	C	D	E	F	G	H	Σ
Hl. město Praha									
Hl. město Praha	1,57%	20,83%	11,90%	12,50%	15,28%	2,86%	5,34%	7,84%	78,12%
Středočeský kraj									
Benešov	1,50%	13,82%	5,30%	8,23%	1,55%	2,05%	5,16%	1,75%	39,36%
Beroun	2,70%	11,02%	4,72%	7,54%	5,23%	3,00%	5,10%	3,25%	42,55%
Kladno	2,40%	9,24%	2,35%	6,64%	1,84%	1,25%	4,72%	1,24%	29,70%
Kolín	1,48%	8,18%	2,16%	7,02%	3,07%	1,91%	5,11%	2,57%	31,50%
Kutná Hora	0,84%	8,53%	6,04%	7,05%	3,90%	1,39%	5,13%	1,05%	33,93%
Mělník	2,41%	9,47%	4,92%	7,18%	0,00%	2,64%	4,87%	1,09%	32,59%
Mladá Boleslav	0,38%	16,96%	6,71%	7,20%	4,74%	1,80%	4,91%	18,06%	60,75%
Nymburk	2,70%	7,95%	2,27%	7,46%	0,00%	2,71%	4,44%	1,20%	28,74%
Praha - Východ	5,56%	20,35%	15,28%	8,51%	7,24%	6,94%	5,14%	11,71%	80,72%
Praha - Západ	5,52%	20,47%	8,47%	9,27%	1,25%	5,50%	4,97%	2,01%	57,45%
Příbram	1,32%	7,73%	2,10%	8,16%	1,30%	2,35%	5,05%	2,92%	30,94%
Rakovník	2,36%	9,11%	2,17%	6,93%	0,00%	0,59%	4,79%	1,94%	27,89%
Plzeňský kraj									
Domažlice	1,12%	8,63%	3,42%	6,82%	0,00%	1,58%	4,59%	0,58%	26,73%
Klatovy	0,60%	8,29%	5,19%	7,17%	0,00%	1,36%	5,05%	0,54%	28,21%
Plzeň - město	0,04%	13,16%	8,05%	9,62%	13,36%	2,03%	4,73%	8,27%	59,27%
Plzeň - jih	1,24%	12,60%	3,96%	6,41%	7,13%	1,31%	5,56%	1,51%	39,72%
Plzeň - sever	2,09%	10,44%	4,71%	6,76%	0,00%	2,22%	5,26%	0,42%	31,91%
Rokycany	0,30%	11,31%	4,39%	7,32%	0,00%	1,57%	5,22%	0,00%	30,13%
Tachov	1,17%	6,77%	4,73%	7,60%	0,00%	1,43%	4,78%	0,00%	26,49%
Královéhradecký kraj									
Hradec Králové	1,02%	11,41%	4,36%	8,00%	7,17%	1,61%	4,89%	5,07%	43,52%
Jičín	1,63%	9,64%	2,60%	7,39%	7,34%	0,82%	5,15%	4,41%	38,97%
Náchod	0,67%	9,74%	4,14%	7,10%	2,60%	0,94%	4,56%	3,05%	32,79%
Rychnov nad Kněžnou	0,58%	11,84%	3,27%	6,84%	0,00%	1,48%	4,75%	1,69%	30,46%
Trutnov	0,31%	8,53%	4,02%	7,53%	3,65%	1,52%	4,68%	3,19%	33,43%

Tabulka 22: Výpočet konečných hodnot pro stanovení pólů ekonomického růstu ve vybraných krajích ČR na úrovni okresů. Zdroj: vlastní zpracování.

5.3.1 Vymezení pólů ekonomického růstu v identifikovaných krajích

Výsledné hodnoty jsou v rámci zachování přehlednosti analýzy vloženy do tabulky níže. Dle velikosti hodnot je každému území rovněž přiděleno pořadí v pořadníku Poloha a pořadí jednotlivých okresů je rovněž vyznačena pomocí čísel v žebříčku v obr. 2 na konci kapitoly.

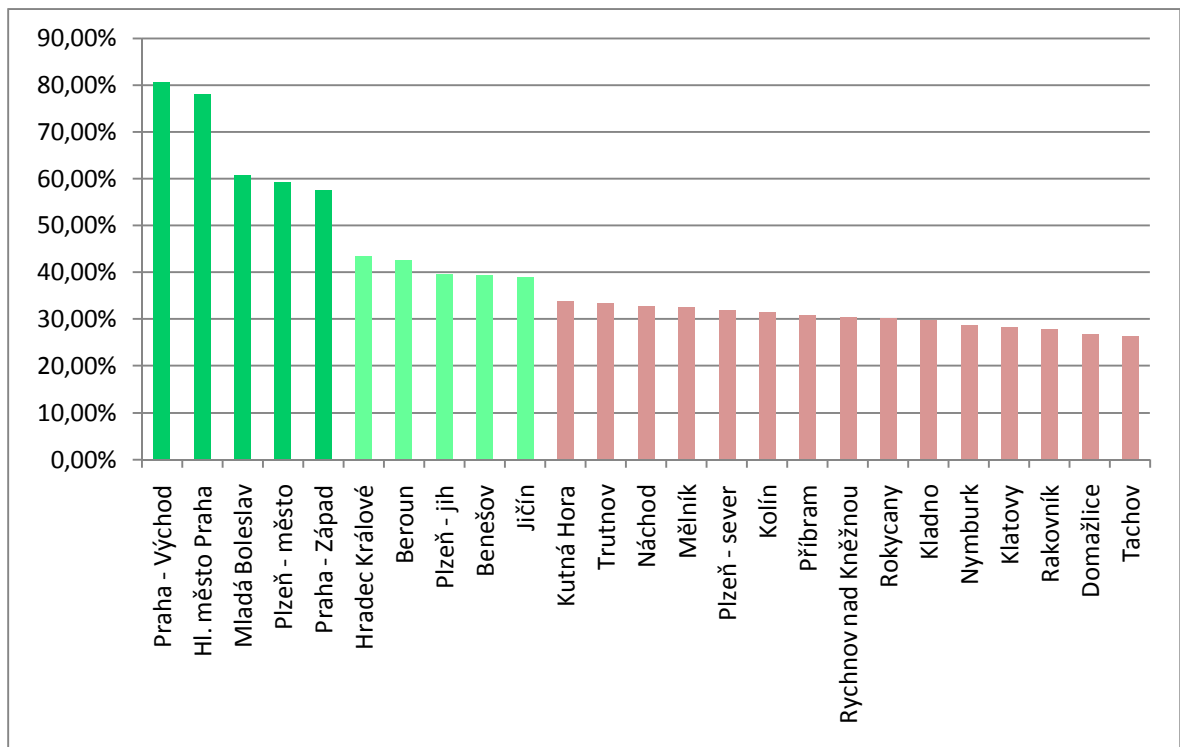
Pořadí	Kraj	Okres	Hodnota
1.	STC	Praha - Východ	80,72%
2.	PHA	Hl. město Praha	78,12%
3.	STC	Mladá Boleslav	60,75%
4.	PLK	Plzeň - město	59,27%
5.	STC	Praha - Západ	57,45%
6.	HKK	Hradec Králové	43,52%
7.	STC	Beroun	42,55%
8.	PLK	Plzeň - jih	39,72%
9.	STC	Benešov	39,36%
10.	HKK	Jičín	38,97%
11.	STC	Kutná Hora	33,93%
12.	HKK	Trutnov	33,43%
13.	HKK	Náchod	32,79%
14.	STC	Mělník	32,59%
15.	PLK	Plzeň - sever	31,91%
16.	STC	Kolín	31,50%
17.	STC	Příbram	30,94%
18.	HKK	Rychnov nad Kněžnou	30,46%
19.	PLK	Rokycany	30,13%
20.	STC	Kladno	29,70%
21.	STC	Nymburk	28,74%
22.	PLK	Klatovy	28,21%
23.	STC	Rakovník	27,89%
24.	PLK	Domažlice	26,73%
25.	PLK	Tachov	26,49%

Tabulka 23: Vymezení pólů ekonomického růstu na úrovni okresů ve vybraných krajích ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

Regiony jsou rozděleny do třech kategorií, zároveň jsou barevně rozlišeny. První kategorii tvoří regiony, které jsou výlučně póly růstu (tmavě zelená). Jsou detekovány jako územní jednotky, které významným způsobem převyšují polarizaci ostatních regionů. Další kategorii tvoří regiony, které nelze zařadit mezi tak silné póly růstu, jakými jsou předešlé regiony. Tyto okresy však také zcela jistě nejsou periferními regiony v pravém slova smyslu. Jedná se o okres Hradec Králové, Beroun, Plzeň – jih, Benešov, Jičín (světle zelená). Poslední kategorii tvoří okresy, které jsou vyhraněně periferními oblastmi (růžová).

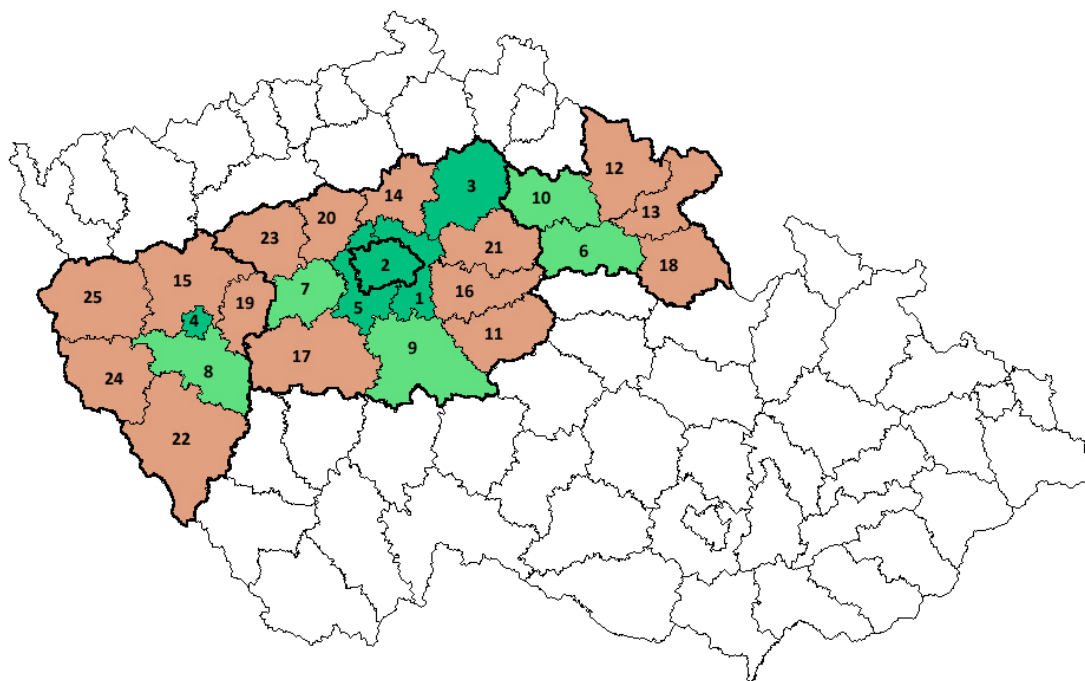
Kraje jsou v rámci dvou vyšších kategorií relativně rovnoměrně zastoupeny, i přestože žádný z okresů Královéhradeckého kraje nelze zařadit mezi vyhraněně růstové oblasti. Na druhé straně pořadníku je však nutné upozornit na velký počet okresů Plzeňského kraje,

kteřé se nacházejí až na nejzazších pozicích. Jsou jimi okresy Klatovy, Rokycany, Domažlice, Tachov. Musím však připomenout, že tento negativní výsledek Plzeňského kraje může být způsoben chybějícími údaji pro okresy Rokycany a Tachov v ukazateli (H). Rozdíly mezi jednotlivými regiony jsou pro představu znázorněny níže graficky.

Graf 13: Grafické zobrazení polarizace na úrovni okresů ve vybraných krajích v ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

Mezi nejlépe umístěným regionem – Praha - východ a nejhůře umístěným regionem – Tachovem, lze pozorovat 45% rozdíl. Rozdíly mezi jednotlivými periferními regiony však nejsou nijak markantní. Trutnov, nejlepší z periferních oblastí v rámci analýzy, se od již zmíněného nejhůře stanoveného regionu liší pouhými 7,4 procenty. Překvapivý výsledek k neprospěchu hl. města Prahy má na svědomí především nízký přírůstek obyvatelstva a malý počet volných pracovních míst v posledním měřeném roce. Stejně tak je nízký i podíl zaměstnanců ve výzkumu v podnikatelském sektoru na celkovém obyvatelstvu.

Obrázek 2: Rozmístění vymezených pólů ekonomického růstu a periferních oblastí ve vybraných krajích na úrovni okresů v ČR za pomoci kartogramu. Zdroj: vlastní zpracování.

6 CHARAKTERISTIKA PÓLŮ EKONOMICKÉHO RŮSTU V ČESKÉ REPUBLICE

Nejvýznamnější ze zjištěných ekonomických pólů na okresní úrovni, v rámci nejsilnějších analyzovaných krajů, jsou v podkapitolách níže samostatně charakterizovány.

6.1 Praha – východ

Nejsilnější pól ekonomického růstu se rozkládá ve Středočeském kraji, na východ od hlavního města Prahy. Se svou rozlohou 755 km² se řadí mezi malé regiony a zaujímá 6,9% Středočeského kraje. Okres sousedí na západní hranici s Hlavním městem Prahou a okresem Praha - západ, na jihu s Benešovskem, na východě s Kolínkem a Nymburskem, na severu s Mladoboleslavskem a Mělnickem. Je tvořen dvěma podoblastmi – na severu Brandýskem a na jihu Říčanskem. Zvláštností regionu je absence okresního města, proto přirozeným spádovým městem pro 110 obcí je Praha, kde rovněž sídlí veškeré úřady. Přesto zde můžeme nalézt hned dvě obce s rozšířenou působností. Jsou jimi Brandýs nad Labem – Stará Boleslav a Říčany. [10], [11]

Okres je z územně – geografického hlediska charakteristický především svým protáhlým tvarem, který připomíná půlměsíc a obtáčí hl. město Prahu. Zajímavostí je rozdíl vzdáleností v nejširším místě regionu, v němž je okres přibližně 80 km široký a naopak v nejužším místě, kde šířka nepřekračuje 3 km. V hustotě obyvatel se řadí na přední místo jak ve Středočeském kraji, tak mezi regiony v ČR. Spolu s Prahou a sesterským regionem Praha – západ vytváří pražskou středočeskou aglomeraci sloužící Praze jako zázemí. [11]

Z důvodu blízké přítomnosti hlavního města se v regionu projevuje ve vysoké míře saldo migrace, ať už se jedná o migraci stálou, způsobenou výrazným procesem suburbanizace, nebo jen pracovní migraci. Celkový přirozený přírůstek obyvatelstva k prosinci 2010 zde byl 5187, to odpovídá 3,5% necelé 150 tisícové populace území. Okres však rovněž vyniká svou velmi nízkou mírou nezaměstnanosti, která se z dlouhodobého hlediska pohybuje v podobných hodnotách jako v samotném hlavním městě Praze. Výše míry nezaměstnanosti zde byla k 31.3. 2010, což představuje třetí nejnižší hodnotu ve 25 analyzovaných okresech. [11], [12]

Území se mění z původního průmyslového regionu na region s převažující zaměstnaností v terciárním sektoru, především v komerčně obchodních oblastech i logistických centrech. Důvodem tohoto počínání je výborné napojení na Prahu prostřednictvím dálnic D1, D8,

D11 a rychlostní komunikace R10. V blízkosti těchto komunikací vyrůstají nové velkoobchody, skladové, výrobní a zpracovatelské haly. Tradičně má však v okrese kořeny hutnictví barevných kovů, strojírenský, potravinářský a dřevozpracující průmysl. Díky své blízkosti k hlavnímu městu Praze se v okrese soustředí i několik vědecko-výzkumných pracovišť. [10], [11]

Největší průmyslové podniky se nachází v severní části vymezeného regionu poblíž jmenovaných komunikací R10 a D11, které směřují do potenciálních dalších pólů růstu, tedy Hradce Králové, Mladé Boleslavi a Liberce. Jedná se o firmy Continental Automotive Czech Republic s.r.o. v Brandýse nad Labem, Aero Vodochody a.s., TRW-Car s.r.o., Hlaveneč a HOPI s.r.o. v Jazlovicích. Veškeré dotyčné podniky se zabývají výrobou dopravních prostředků nebo jejich součástí ať přímým nebo nepřímým způsobem. Tato výroba je proto základním hnacím odvětvím celého regionu. [10]

6.2 Hlavní město Praha

Hl. město Praha se rozprostírá na celkové rozloze 496 km², což představuje rozlohu nejmenšího regionu na úrovni krajů a s 1 257 158 obyvateli region s největší hustotou osídlení. Počet obyvatelstva se neustále zvyšuje díky vysokému přirozenému přírůstku obyvatelstva, zejména migračního salda. Území je rozčleněno na 22 správních obvodů, z hlediska samosprávného však Prahu tvoří 57 autonomních městských částí. Hl. město Praha se nachází téměř uprostřed Čech a z celkového geografického pohledu také tvoří jakýsi střed Evropy. Region je ze všech stran obklopený územím Středočeského kraje, přesněji dvěma okresy: Praha – západ, Praha – východ. [13], [14]

Jak již bylo zmíněno, hl. město Praha má v rámci České republiky velmi specifické postavení, nejedná se pouze o výjimečné postavení z hlediska územního, geografického, ale především z politického, sociálního a ekonomického pohledu. V Praze se nenachází pouze většina hlavních orgánů státní správy, jak je tomu pro každé hlavní město typické, avšak sídlí zde také většina finančních institucí a zahraničních firem, což vytváří základní předpoklady pro silný ekonomický pól. [13]

Množství zahraničních podniků se neustále zvyšuje, poněvadž se jedná o lokalitu velmi atraktivní pro zahraniční investory. Praha tak získává celých 20% zahraničních investic. Ekonomický výkon vymezeného území vytváří téměř čtvrtinu celostátního hrubého domácího produktu. Hrubý domácí produkt, nejen že extrémně převyšuje průměr ČR, ale také

významně převyšuje průměr EU. Dle údajů zveřejněných Eurostatem v letošním roce, bylo Hl. město Praha šestým regionem s nejvyšším hrubým domácím produktem v EU27 v roce 2008. Výše hrubého domácího produktu (GDP) tvořila 172% průměru celé EU. [15], [16]

Dominantním sektorem je terciér, který zaujímá 82% celého hospodářství v regionu. Značnou část sektoru služeb tvoří turistický ruch, který tvoří až jednu třetinu tohoto odvětví, poněvadž je Praha jedním z nejnavštěvovanějších a nejatraktivnějších míst na světě. Téměř 90% všech zahraničních turistů je ubytováno právě zde. [13]

Hlavní město Praha je také vědecko-výzkumným centrem České republiky a jedním z nejdůležitějších výzkumných center v Evropě. V Praze jsou produkovány dvě třetiny státního a jedna třetina podnikatelského výzkumu. [15]

Region je samozřejmě kvůli svému ekonomickému a geografickému postavení rovněž důležitým dopravním uzlem ve všech typech dopravy. Silniční doprava je zde v první řadě zastoupena hustým rozvětvením dálničních tras ve všech směrech. Nejvíce využívanými a zároveň nejdůležitějšími dálnicemi je dálnice D1 ve směru na Brno, Bratislavu, rozestavená D8 ve směru Ústí nad Labem, Německo a dále D5 ve směru Plzeň, Německo. Silniční síť doplňuje mezinárodní železniční uzel, jenž tvoří centrální destinaci vlaků Eurocity. Veškerou tranzitní dopravu zastřešuje letecká doprava, především prostřednictvím mezinárodního letiště Ruzyně, které má především evropský význam. [13], [17]

Hl. město Praha, dle zmíněných faktorů, tak představuje extrémně silný pól růstu ve všech směrech a ovlivňuje svým působením celou Českou republiku. Vymezené území je však tak specifické ať svou velikostí, výjimečností, co se do počtu obyvatel týče, že zasluhuje pro získání podrobnějších výsledků samostatnou analýzu.

6.3 Mladá Boleslav

Region se nachází v severní části Středočeského kraje, na levém břehu řeky Jizery, která rozčleňuje území na dvě přibližně stejné části. Území je protáhlého tvaru táhnoucího se od severu k jihu, kde téměř zasahuje až k samému Labi. Na jihu sousedí s okresem Praha – východ a Nymburk, na západě s Mělníkem, na severu s okresy Česká Lípa a Liberec. Na východě hraničí s okresy Semily a Jičín. Svojí rozlohou 1023 km² i počtem obcí se řadí mezi tři největší okresy ve Středočeském kraji a zaujímá 9,3% z jeho rozlohy. Hustota osídlení území dosahuje přibližné hodnoty 120 obyvatel na km², což je hodnota mírně podprůměrná vůči průměru ČR. [18], [19]

Spádové centrum regionu, statutární město Mladá Boleslav, leží přibližně uprostřed okresu. Zároveň se svými 42,5 tisíci obyvateli se jedná o naprosto největší město v regionu, poněvadž ostatní obce nepřekračují hranici 10 000 obyvatel. Další obcí s rozšířenou působností je Mnichovo Hradiště ležící severně od Mladé Boleslavi. [18], [20]

Celkový přírůstek obyvatelstva se nachází v záporných hodnotách, což je vysokou mírou způsobeno odstěhováním se obyvatelstva do okolních okresů, především do okresu Praha – východ. Meziroční pokles je dle předběžných údajů ČSÚ -325 obyvatel. Jedná se o jedinou oblast ve Středočeském kraji, kde dochází k úbytku obyvatelstva. Nezaměstnanost se i přes občasné propouštění zaměstnanců ve velkých podnicích nachází ve velmi nízkých hodnotách, v průběhu roku se pohybuje kolem 5% a ve srovnání s ostatními regiony na okresní úrovni se Mladá Boleslav řadí na 4. příčce. Míra nezaměstnanosti je i z dlouhodobého hlediska hluboko pod průměrem celé České republiky. [12], [21]

Atraktivnost regionu významnou měrou ovlivňuje přítomnost rychlostní komunikace R10, která v jihozápadním směru vede na Prahu a v severovýchodním po napojení na R35 míří do Liberce. [17]

Přestože v současnosti ekonomicky nejvyspělejší regiony působí majoritním podílem v terciérním sektoru, tak přes výborné umístění regionu největší počet pracujících ekonomicky aktivních osob působí v průmyslu. Příklad na něj k 31.12.2010 téměř 70% všech zaměstnanců v okresu. V zemědělství jsou zaměstnána pouhá dvě procenta ekonomicky aktivního obyvatelstva a v sektoru služeb 28% ekonomicky aktivních obyvatel. [18]

Prioritní postavení průmyslu je dáno bezkonkurenčním postavením mladoboleslavské automobilky nejen v regionu, ale i v republice. Boleslavská ŠKODA AUTO a.s. vytváří pracovní příležitosti pro celý region, hodnota představuje 35% všech pracovních míst v okrese a je také největším zaměstnavatelem v ČR se zahraniční investicí. Kolem jmenovaného podniku se přirozeně soustřeďují další velké průmyslové podniky působící ve strojírenství. Z toho důvodu je 75% objemu veškeré výroby v průmyslu produkováno právě ve strojírenském odvětví. Kromě ŠKODA AUTO a.s. zde v automobilovém průmyslu také působí AKUMA a.s. vyrábějící auto-antény s příslušenstvím zaměstnávající 150 zaměstnanců, TIBERINA AUTOMATIVE BĚLÁ spol. s.r.o. zaměstnávající téměř 280 zaměstnanců, FAURECIA INTERIOR SYSTEMS BOHEMIA s.r.o., která vyrábí plastové komponenty pro automobily zaměstnávající 300 pracovníků, FAURECIA EXHAUST SYSTEMS s.r.o. zaměstnávající cca 550 zaměstnanců. Dále se zde nacházejí podniky jakými je BEHR

CZECH s.r.o. zaměstnávající 1050 zaměstnanců, která vyrábí především klimatizace, chlazení k motorům aut a SAS AUTOSYSTEMTECHNIK s.r.o. zabývající se výrobou a montáží autodílů. Veškeré uvedené údaje jsou platné k 31.12. 2010. Tyto průmyslové podniky a závody jsou soustředovány do městských regionů větších měst a to hlavně do Mladé Boleslavi, Mnichova Hradiště, Bakova nad Jizerou, Benátek nad Jizerou a Bělé pod Bezdězem. [18]

Okres splňuje veškerá kritéria pro to, aby byl silným pólem ekonomického růstu. Svůj úspěch staví na typickém až učebnicovém hnacím odvětví - na stále rozvíjeném automobilovém průmyslu.

6.4 Plzeň – město

Okres Plzeň - město je nejmenším, ale zároveň nejlidnatějším okresem Plzeňského kraje. K 31.12. 2010 zde podle předběžných výsledků z ČSÚ žilo 184 885 obyvatel, což vůči své malé rozloze (261 km²) představuje hustotu obyvatelstva téměř 708,5 obyvatel na kilometr čtvereční. Plzeň - město leží zhruba uprostřed Plzeňského kraje, a je tak již z pouhého geografického hlediska přirozeným spádovým centrem. Územním sousedem je na severozápadě okres Plzeň – sever, na jihovýchodě okres Plzeň – jih a na východě okres Rokycany. V regionu se rozkládá 25 obcí včetně všech městských částí. Statut města mají pouze dvě obce – Plzeň a Starý Plzenec, přičemž jedinou obcí s rozšířenou působností je právě Plzeň. [22], [23], [24]

Z hlediska životního prostředí však Plzeň a jeho okolí patří k nejvíce zatíženým oblastem. Měrné emise v celém okrese několikanásobně převyšují hodnoty měřené v celé ČR. Zejména Plzeň je zatížena vysokou koncentrací škodlivých látek z průmyslových aktivit a silniční dopravy. Přetížená silniční síť se na špatném životním prostředí neprojevuje pouze prostřednictvím emisí ale také i vysokým hlukem. Tento stav má za následek, že zároveň s procesem suburbanizace dochází ke stěhování obyvatel z centra regionu do okrajových částí a také za hranice okresu. V posledním roce poklesl počet obyvatel v celém okrese o jeden tisíc. Jedná se především o majetnější obyvatele, kteří si v okolních lokalitách stavějí rodinné domy a za prací dojíždějí do okolí Plzně. V důsledku této situace se v regionu stále zvyšuje již tak vysoká pracovní migrace. [22], [25]

Nezaměstnanost v řešeném území přesahuje 6%, což je i přes mírné zvýšení hodnota dlouhodobě nacházející se pod průměrem ČR. Nízká míra nezaměstnanosti, vysoká výše prů-

měrných mezd a přítomnost rozvinutého průmyslového zázemí včetně vysokého podílu průmyslu na celkovém hospodářství regionu ve spojitosti se statutárním městem Plzeň, které je ekonomickým, kulturním, vzdělanostním centrem celého kraje, zároveň s dobrým dopravním napojením na hlavní město Prahu i Německo prostřednictvím D5, vytváří vynikající podmínky pro usídlení velkých průmyslových podniků. Dnes v Plzni nebo jeho okolí sídlí podniky působící v oblasti stavebnictví, elektrotechniky včetně hi-tech průmyslu a těžkého strojínského průmyslu. Konkrétněji jsou těmito největšími zaměstnavateli v regionu: Daikin Industries Czech Republic s.r.o., Panasonic AVC Networks Czech, s.r.o., Yazaki Wiring Technologies Czech s.r.o., BRUSH SEM s.r.o. – zabývající se výrobou elektrospotřebičů, kabelů, generátorů. Dalšími firmami působícími v oblasti je LASSELSBERGER, a.s. vyrábějící stavební materiály, BORGERS CS spol. s r.o. vyrábějící součásti pro automobilový průmysl. V Plzni především sídlí jednotlivé divize závodu Škoda (ŠKODA JS a.s., ŠKODA POWER a.s., ŠKODA TRANSPORTATION a.s.). [22], [26]

Z celkového výčtu především působících podniků v regionu lze usoudit, že v rámci analýzy hledání nejsilnějších pólů ekonomického růstu se dostalo Plzeň – město mezi tyto lokality právem.

6.5 Praha – západ

Region leží ve Středočeském kraji, přičemž území okresu tvoří půlměsíc obepínající ze západu hlavní město Prahu, s kterou tak sdílí východní hranici. Na severovýchodě a rovněž i jihovýchodě sousedí s okresem Praha – východ. V jižním směru se rozkládají okresy Příbram a Benešov, na západě sousedí s Berounskem a Kladenskem. Okres stejně jako v případě Prahy – východ tvoří zázemí pro hlavní město Prahu, což je znát při posouzení hustoty osídlení, která svými 201 obyvateli na km² patří k nejvyšším v kraji. Naopak svou rozlohou se území řadí v NUTS 3 mezi nejmenší. V současnosti se v řešeném území nachází 79 obcí, z toho 5 obcí s pověřeným obecním úřadem a také jediná obec s rozšířenou působností – Černošice. [27], [28]

Celkový přírůstek obyvatelstva 4 260 obyvatel je druhým největším ve Středočeském kraji. Jeho převážnou část tvoří vysoký podíl migračního salda způsobený procesem suburbanizace. Jedná se o stěhování velkého množství majetných obyvatel z hlavního města Prahy, kteří zde hledají kvalitní bydlení v rodinných domcích. K 31.12. 2010 zde byla naměřena míra nezaměstnanosti, jež je nejnižší ve Středočeském kraji – pouhých 4,14%. Tento výsledek je významně ovlivněn blízkou přítomností hned několika silných

regionů jakými je samozřejmě Praha, Praha – východ, Mladá Boleslav, případně i Plzeň – město, kde je možné široké pracovní uplatnění. Na všechny jmenované regiony, existuje prostřednictvím dálnice D5 a rychlostních silnic R1, R6, R7 výborné dopravní napojení. [12], [17], [21], [27]

V samotném okrese Praha – západ se však příliš významných podniků v porovnání s ostatními regiony nevyskytuje. To je důvodem proč se jako případný pól růstu vyskytl v rámci analýzy na posledním místě. Přestože území nikdy nepatřilo v průmyslu k rozhodujícím oblastem, vždy se zde však nacházelo množství rozmanitých a zajímavých výrobních kapacit, zejména v odvětví hutnictví neželezných kovů a výrobě stavebních materiálů. Kvůli absenci průmyslu je tak obyvatelstvo v regionu rovnoměrně zaměstnáno ve všech typech hospodářství. K 31.12. 2009 bylo v registru ekonomických subjektů zapsáno 33 830 subjektů. Z tohoto počtu tvořilo 11,5% činnosti průmysl, 10,9% stavebnictví, 2,3% zemědělství a lesnictví a 12,8% subjektů se věnovalo maloobchodní činnosti. Jedná se vesměs o malé a střední podniky. [27], [28]

Okres Praha - východ se stal v rámci analýzy pólem růstu zejména kvůli čerpání výhod, které blízkost k silným ekonomickým regionům, jež jsou také póly růstu, přináší. Těmito výhodami je například: nízká míra nezaměstnanosti, majetné obyvatelstvo a z toho plynoucí vysoký počet motorových vozidel, počet dokončených bytů i přírůstek obyvatelstva.

ZÁVĚR

V práci byly v souladu se zadáním a stanovenou metodologií vytýčeny a charakterizovány póly ekonomického růstu v České republice.

Pro analýzu bylo využito územního členění ČR na okresy, které představovaly z důvodů relativně přesné územní identifikace jednotlivých pólů vhodnou volbu. Bohužel je však těchto územních jednotek v ČR přespříliš. Proto byly v první řadě vymezeny potencionální regiony s možným výskytem pólů růstu na krajské úrovni. V rámci krajů byly později identifikovány póly ekonomického růstu na okresní úrovni.

Po vymezení regionální úrovně vhodné pro analýzu byl také nutný výběr potřebných ukazatelů pro multifaktorovou analýzu. Celkem bylo vymezeno 11 ukazatelů na úrovni krajské. Jednotlivá nesčitatelná data byla nejprve přepočtena na porovnatelné, normované hodnoty. Zároveň se také pomocí metody párového srovnání zjistila důležitost každého z vybraných ukazatelů vůči ostatním. Z vypočtených dat se jednoduchým propočtem zjistily číselné údaje, na základě kterých bylo stanoveno umístění pólů na krajské úrovni. Dle pořadí jsou jednotlivými póly Hl. město Praha, Středočeský kraj, Plzeňský kraj a Královéhradecký kraj.

Pomocí osmi ukazatelů a stejného výpočetního postupu byly lokalizovány v rámci výše jmenovaných krajů potencionálně nejsilnější póly ekonomického růstu na úrovni okresů v ČR.

Překvapivě nejsilnějším pólem růstu se stala Praha – východ, která se před Hl. městem Prahou umístila jen s nepatrným odstupem. Překvapující výsledek je způsoben hlavně silným čerpáním výhod, které umístění vedle Hl. města Prahy poskytuje. Praha - východ se tak stává podobně jako další okolní regiony místem, do něhož se prostřednictvím suburbanizace stěhuje velké množství obyvatelstva z Prahy. Silnou výhodou je také výborné umístění v zázemí, které poskytuje investorům vhodné umístění jejich podniků i výzkumných center. Tyto procesy jsou tak také příčinnou nízké nezaměstnanosti, která je k 31.12. 2010 nižší než v Praze.

Již zmíněné hl. město Praha v rámci umístění z kvalitativního hlediska strádá. Svou přítomností a vysíláním růstových vln do okolí Praha způsobila, že napomohla svému sousednímu regionu natolik, že se stal sám nejsilnějším pólem růstu. Z kvantitativního hledis-

ka je však Hl. město Praha stále bezkonkurenčně nejsilnějším pólem produkujícím čtvrtinu státního hrubého domácího produktu.

Okres Mladá Boleslav, podobně jako další okolní okresy těží ze svého umístění v blízkosti hlavního města. Region je však zcela autonomní v porovnání s dalšími okolními okresy, které jsou na přítomnosti hl. města Prahy, jako silného jádra, zcela závislé. Mladá Boleslav je učebnicovým příkladem regionu, který se stal pólem růstu díky hnacímu odvětví – automobilovému průmyslu.

Další z identifikovaných pólů, okres Plzeň – město, je rovněž regionem s příznivou situací na trhu práce způsobenou množstvím velkých prosperujících podnikatelských subjektů. Tomuto růstu však výrazně pomáhá průmyslová tradice i výhodná poloha území, které tak leží mezi ekonomicky vyspělým Německem a ekonomicky vyspělou Prahou.

Posledním pólem ekonomického růstu vyplývajícím z výsledku analýzy je okres Praha – západ, který jako ostatní regiony poblíž hlavního města těží z výhod plynoucích ze svého umístění. Praha - západ je však okresem, který je ze stanovených pólů ekonomického růstu nejvíce závislý na Hlavním městě Praze a i přes výsledky analýzy tak není právoplatným samostatným pólem růstu ale spíše pouhým zázemím.

Dalšími potencionálními okresy v rámci vybraných krajů, které mohou být póly ekonomického růstu, jsou okresy Hradec Králové, Beroun, Plzeň – jih, Benešov a Jičín. Jedná se však o území, která získala podstatnou měrou slabší vyhodnocení než blíže charakterizované póly. Přesto jsou výše jmenované okresy ekonomicky silnými územními jednotkami, které mají významný vliv na rozvoj okolních regionů v České republice.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.
- [2] BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. Vyd. 1. Praha : Karolinum, 2002. 212 s. ISBN 80-246-0384-5.
- [3] ŘÍHOVÁ, Gabriela; DAMBORSKÝ, Milan. *Využití ekonomicko-matematických metod pro výuku regionálního rozvoje*[online]. Praha : [s.n.], 2008 [cit. 2011-05-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.lokalizace.vse.cz/>>.
- [4] KREJČÍ, Tomáš, et al. *Regionální rozvoj : teorie, aplikace, regionalizace*. 1. vyd. V Brně : Mendelova univerzita, 2010. 155 s. ISBN 978-80-7375-414-3.
- [5] MAIER, Karel; ČTYROKÝ, Jiří. *Ekonomika územního rozvoje*. 1. vyd. Praha : Grada, 2000. 144 s. ISBN 80-7169-644-7.
- [6] *Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí* [online]. 2011 [cit. 2011-05-13]. Statistika nezaměstnanosti z územního hlediska. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/?_piref37_240429_37_240428_240428.stats.e=2000000000011&_piref37_240429_37_240428_240428.statsk=2000000000013&_piref37_240429_37_240428_240428.send=send&_piref37_240429_37_240428_240428.stat=2000000000038&_piref37_240429_37_240428_240428.obdobi=C&_piref37_240429_37_240428_240428.rok=2011&ok=Vybrat>
- [7] *Český statistický úřad* [online]. 31.12.2010, [cit. 2011-05-13]. Statistická ročenka Středočeského kraje 2010. Dostupné z WWW: <<http://czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/krajkapitola/201011-10-2010-09>>
- [8] CÍSAŘOVÁ, Martina. *Polarizace ekonomického růstu a rozvoje ve Zlínském kraji* [online]. Zlín, 2009. 108 s. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati, Fakulta managementu a ekonomiky. Dostupné z WWW: <<http://dspace.knihovna.utb.cz/handle/10563/8921>>.
- [9] *Free top links* [online]. 2009 [cit. 2011-05-13]. Slepá mapa ČR. Dostupné z WWW: <<http://free-top.tym.cz/download.php?ds=slepa-mapa-cr>>.
- [10] LACINOVÁ, Iveta. *Zpráva ÚP Praha-východ o situaci na trhu práce k 31.12.2010* [online]. Praha : [s.n.], 2010 [cit. 2011-05-13]. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/stc/statistiky/rocni/pyokres1210.pdf>>.

- [11] Český statistický úřad [online]. c2011 [cit. 2011-05-13]. Charakteristika okresu Praha-východ. Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_praha_vychod>.
- [12] Pohyb obyvatelstva ve Středočeském kraji a jeho okresech v roce 2010. In *Statistický bulletin - Středočeský kraj za rok 2010* [online]. Praha : [s.n.], 2010 [cit. 2011-05-13]. Dostupné z WWW:
<[http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/500046C2FA/\\$File/20130210q4d02.pdf](http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/500046C2FA/$File/20130210q4d02.pdf)>.
- [13] Český statistický úřad [online]. c2011 [cit. 2011-05-13]. Charakteristika Hl. m. Prahy. Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/charakteristika_hl_m_prahy>.
- [14] Český statistický úřad [online]. c2011 [cit. 2011-05-13]. Hl. m. Praha - obyvatelstvo. Dostupné z WWW:
<<http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/obyvatelstvo-xa>>.
- [15] WOKOUN, René, et al. *Ekonomika v prostoru : svět, střední Evropa, EU, OECD, ČR*. 1. vyd. Praha : Linde, 2008. 189 s. ISBN 978-80-7201-698-3.
- [16] Regional GDP per inhabitant in the EU27 in 2008. In *GDP per inhabitant ranged from 28% of the EU27 average in Severozapaden in Bulgaria to 343% in Inner London* [online]. [s.l.] : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-13]. Dostupné z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/1-24022011-AP/EN/1-24022011-AP-EN.PDF>.
- [17] České dálnice [online]. c2002-2011 [cit. 2011-05-13]. Dostupné z WWW:
<<http://www.ceskedalnice.cz/>>.
- [18] KIŠ, Lubomír. Celková charakteristika regionu. In *Zpráva o situaci na trhu práce v regionu Mladá Boleslav za rok 2010* [online]. Mladá Boleslav : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-13]. Dostupné z WWW:
<<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/stc/statistiky/rocn/mbokres1210.pdf>>.
- [19] Český statistický úřad [online]. c2011 [cit. 2011-05-13]. Charakteristika okresu Mladá Boleslav. Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_mlada_boleslav>.

- [20] *Města a obce online* [online]. c1990-2011 [cit. 2011-05-13]. Mladá Boleslav. Dostupné z WWW: <http://mesta.obce.cz/obce_orp.asp?zujorp=535419>.
- [21] *Český statistický úřad: Nezaměstnanost* [online]. c2011 [cit. 2011-05-13]. Statistický bulletin - Středočeský kraj za rok 2010. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/500046C2FE/\\$File/20130210q4g2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/500046C2FE/$File/20130210q4g2.pdf)>.
- [22] *Český statistický úřad* [online]. c2011 [cit. 2011-05-13]. Charakteristika okresu Plzeň-město. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_plzen_mesto>.
- [23] *Český statistický úřad : Obyvatelstvo* [online]. c2011 [cit. 2011-05-13]. Statistický bulletin - Plzeňský kraj za rok 2010. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/krajkapitola/321302-10-1_az_4_ctvrtleti_2010-02>.
- [24] Seidlová, Kateřina. Celková charakteristika okresu. In *Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Plzeň - město za rok 2010* [online]. Plzeň : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-13]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/plk/statistiky/trh_prace_pm_2010.pdf>.
- [25] *Útvar koncepce a rozvoje města Plzeň* [online]. c2011 [cit. 2011-05-13]. Největší zaměstnavatelé. Dostupné z WWW: <<http://ukr.plzen.eu/informace-pro-investory/profil-plzne/nejvetsi-zamestnavatele/nejvetsi-zamestnavatele.aspx>>.
- [26] *Český statistický úřad : Nezaměstnanost* [online]. c2011 [cit. 2011-05-13]. Statistický bulletin - Plzeňský kraj za rok 2010. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/krajkapitola/321302-10-1_az_4_ctvrtleti_2010-05>.
- [27] STRNADOVÁ, Stanislava. Celková charakteristika okresu. In *Analýza trhu práce v okrese za rok 2010 : okres Praha-západ* [online]. Praha : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-13]. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/stc/statistiky/rocnipzokres1210.pdf>>.
- [28] *Český statistický úřad* [online]. c2011 [cit. 2011-05-13]. Charakteristika okresu Praha-západ. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_praha_zapad>

[29] *Modrá planeta* [online]. 2011 [cit. 2011-05-13]. Kraje ČR. Dostupné z WWW:
<<http://modraplaneta.nazory.eu/kraje-cr>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
NUTS	nomenklatura územních statistických jednotek
LAU	místní správní jednotka
Hl.	Hlavní
%	Procento
a.s.	akciová společnost
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
v.o.s.	veřejná obchodní společnost
k.s.	komanditní společnost
Kč	koruna česká
i.d.	individuální údaj
obr.	Obrázek
STC	Středočeský kraj
PHA	Hlavní město Praha
PLK	Plzeňský kraj
HKK	Královéhradecký kraj
km	Kilometr
km ²	kilometr čtvereční
EU	Evropská unie
GDP	hrubý domácí produkt
EU27	27 členských států Evropské unie
ČSÚ	Český statistický úřad
Σ	sumace, sečtení množiny čísel

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Rozmístění ekonomických pólů a periferních oblastí na úrovni krajů ČR.....	44
Obrázek 2: Rozmístění vymezených pólů ekonomického růstu a periferních oblastí ve vybraných krajích na úrovni okresů v ČR.	52

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vývoj celkového přírůstku obyvatelstva v krajích ČR na 1000 obyvatel.	21
Tabulka 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v % v krajích ČR.	23
Tabulka 3: Vývoj počtu uchazečů na 1 pracovní pozici v krajích ČR.	24
Tabulka 4: Vývoj počtu nezaměstnaných více než 12 měsíců na celkový počet uchazečů v krajích ČR.	26
Tabulka 5: Vývoj počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel v krajích ČR.	27
Tabulka 6: Vývoj počtu registrovaných subjektů na 1000 obyvatel v krajích ČR.	29
Tabulka 7: Vývoj počtu registrovaných ekonomických subjektů s více než 1000 zaměstnanci na 10000 obyvatel v krajích ČR.	30
Tabulka 8: Vývoj průměrné výše měsíční hrubé mzdy v krajích ČR.	31
Tabulka 9: Vývoj průměrné výše měsíční hrubé mzdy v průmyslu v krajích ČR.	33
Tabulka 10: Vývoj počtu motorových vozidel na obyvatele v krajích ČR.	34
Tabulka 11: Vývoj počtu zaměstnanců zaměstnaných v oblasti výzkumu na 1000 ekonomicky aktivních obyvatel v krajích ČR.	36
Tabulka 12: Přehled ukazatelů vybraných pro analýzu s přidělenými písmeny.	38
Tabulka 13: Přehled vybraných dat pro analýzu.	39
Tabulka 14: Přepočítání vůči nejlepšímu údaji v rámci ukazatele.	40
Tabulka 15: Párové srovnání faktorů (krajská úroveň).	41
Tabulka 16: Výpočet konečných hodnot pro stanovení pořadí pólů ekonomického růstu na úrovni krajů v %.	41
Tabulka 17: Identifikace pólů ekonomického růstu na úrovni krajů v ČR.	42
Tabulka 18: Přehled ukazatelů vybraných pro okresní analýzu.	45
Tabulka 19: Přehled vstupních dat pro analýzu polarizace ve vybraných krajích na úrovni okresů.	46
Tabulka 20: Převod vstupních dat na sčítatelné, procentuelní hodnoty.	47
Tabulka 21: Párové srovnání faktorů (okresní úroveň).	48
Tabulka 22: Výpočet konečných hodnot pro stanovení pólů ekonomického růstu ve vybraných krajích ČR na úrovni okresů.	49
Tabulka 23: Vymezení pólů ekonomického růstu na úrovni okresů ve vybraných krajích ČR.	50

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: vývoj celkového přírůstku obyvatelstva v krajích ČR na 1000 obyvatel.....	22
Graf 2: vývoj míry nezaměstnanosti v % v krajích ČR.....	23
Graf 3: vývoj počtu uchazečů na 1 pracovní pozici v krajích ČR.	25
Graf 4: vývoj počtu nezaměstnaných více než 12 měsíců na celkový počet uchazečů v krajích ČR.....	27
Graf 5: vývoj počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel v krajích ČR.....	28
Graf 6: vývoj počtu registrovaných subjektů na 1000 obyvatel v krajích ČR.....	29
Graf 7: vývoj počtu registrovaných ekonomických subjektů s více než 1000 zaměstnanci na 10000 obyvatel v krajích ČR.....	31
Graf 8: vývoj průměrné výše měsíční hrubé mzdy v krajích ČR.....	32
Graf 9: vývoj průměrné výše měsíční hrubé mzdy v průmyslu v krajích ČR.....	33
Graf 10: vývoj počtu motorových vozidel na obyvatele v krajích ČR.....	35
Graf 11: vývoj počtu zaměstnanců zaměstnaných v oblasti výzkumu na 1000 ekonomicky aktivních obyvatel v krajích ČR.....	36
Graf 12: grafické srovnání polarizace v krajích ČR.....	43
Graf 13: grafické zobrazení polarizace na úrovni okresů ve vybraných krajích v ČR.....	51

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Základní geografické údaje krajů České republiky

P II: Poloha územních jednotek NUTS 3 a LAU 1 v České republice

PŘÍLOHA P I: ZÁKLADNÍ GEOGRAFICKÉ ÚDAJE KRAJŮ ČR

	Rozloha v km ²	Počet oby- vatel	Krajské město	Počet obyvatel kraj. města	Hustota osídlení	Počet obcí	Počet měst
Hl. město Praha	496	1 257 158	Praha	1 257 158	2 534,59	1	1
Středočeský kraj	11 014,9	1 264 978	-	-	114,84	1 145	82
Jihočeský kraj	10 056,7	638 706	Č. Budějovice	94 754	63,51	623	54
Plzeňský kraj	7 560,9	572 045	Plzeň	168 808	75,66	501	55
Karlovarský kraj	3 314,4	307 444	Karlovy Vary	51 115	92,76	132	37
Ústecký kraj	5 334,6	836 045	Ústí n/Labem	95 464	156,72	354	58
Liberecký kraj	3 163,0	439 942	Liberec	101 865	139,09	215	39
Královéhradecký kraj	4 758,6	554 803	Hradec Králové	94 318	116,59	448	48
Pardubický kraj	4 518,6	516 329	Pardubice	90 401	114,27	451	36
Vysočina	6 795,7	514 569	Jihlava	51 154	75,72	704	34
Jihomoravský kraj	7 195,6	1 154 654	Brno	371 371	160,47	673	49
Olomoucký kraj	5 266,8	641 681	Olomouc	100 233	121,84	398	30
Zlínský kraj	3 963,6	590 361	Zlín	75 469	148,95	305	30
Moravskoslezský kraj	5 426,4	1 243 220	Ostrava	303 609	229,11	299	41
Česká republika	78 865,8	10 531 935	-	-	133,54	6 249	593

Příloha I - Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

PŘÍLOHA P II: POLOHA ÚZEMNÍCH JEDNOTEK NUTS 3 A LAU 1 V ČESKÉ REPUBLICĚ

Příloha II - Zdroj: [29].